

**ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΥΠΡΟΥ**

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Διοίκηση Επιχειρήσεων Χρηματοοικονομική Τραπεζική

**Αξιολόγηση των εμπορικών τραπεζών της Κύπρου με χρήση εξειδικευμένων
αριθμοδεικτών και πιθανή συσχέτιση των αποτελεσμάτων με διεθνείς
αξιολογήσεις.**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Λέανδρος Θεοχάρους

28/06/2010

Επιβλέπων καθηγητής:

Δρ. Νικόλαος Ηρειώτης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
1.1. Διεθνές Χρηματοπιστωτικό Τραπεζικό Σύστημα.....	4
1.2. Κυπριακό Τραπεζικό Σύστημα.....	8
1.3. Ανάγκη Αξιολόγησης Υφιστάμενων Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων	10
2. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	12
2.1. Έρευνες στην Αξιολόγηση των Τραπεζών.....	12
2.2. Αξιολόγηση Τραπεζών με Χρήση του Μοντέλου Camels.....	13
3. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΙΚΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	15
3.1. Σκοπός Λειτουργίας.....	15
3.2. Ιστορική Αναδρομή Διεθνών Οίκων	17
3.3. Μεθοδολογία αξιολόγησης των διεθνών οίκων	19
4. ΜΟΝΤΕΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ CAMELS	22
4.1. Συνιστώσες του Camels.....	24
4.1.2. Capital	24
4.1.2. Asset.....	24
4.1.3. Management.....	25
4.1.4. Earnings.....	26
4.1.5. Liquidity	27
4.1.6. Sensitivity to the market risk.....	27
4.2 Αριθμοδείκτες CAMELS	28
4.2.1. Capital	29
4.2.2. Asset.....	30
4.2.3. Management.....	31
4.2.4. Earnings.....	31
4.2.5. Liquidity	33
4.2.6. Sensitivity to Market Risk.....	35
5 . ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΜΟΝΤΕΛΟΥ	36
Κύπρου	43
Λαϊκή.....	45
Ελληνική	47
6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	49

ΣΥΝΟΨΗ

Το χρηματοπιστωτικό σύστημα της κάθε χώρας αποτελεί το κύριο πυλώνα της εθνικής οικονομίας. Τα τελευταία χρονιά, μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση που αρχικά εμφανίστηκε στις ΗΠΑ το 2007 και επεκτάθηκε με ταχύς ρυθμούς και στα άλλα κράτη έθεσε επιτακτικά την ανάγκη για πιο αυστηρό έλεγχο των τραπεζικών ιδρυμάτων, κυρίως ως προς την ποιοτική αξιολόγηση των επενδυτικών χαρτοφυλακίων .

Η παρούσα μελέτη έχει ως κύριο στόχο την διαχρονική χρηματοοικονομική ανάλυση των τραπεζικών ιδρυμάτων στην Κύπρο με εξειδικευμένους τραπεζικούς δείκτες . Η μελέτη αυτή κρίνεται αναγκαία λόγω και της κρίσης που εμφανίστηκε το 2008 σε διεθνές επίπεδο και είχε ως κυρίους πρωταγωνιστές τις τράπεζες αποκτά προσθετό ενδιαφέρον ώστε στο μέλλον να αποφευχθούν παρόμοια φαινόμενα. Συγκεκριμένα εξετάζεται η επικινδυνότητα των κυριότερων Κυπριακών Τραπεζών για την περίοδο 2005 – 2009. Η ανάλυση γίνεται με εμπειρική προσέγγιση, μέσω χρηματοοικονομικών δεικτών CAMELS. Το μοντέλο αυτό το οποίο κατασκευάζεται βάσει των δημοσιοποιημένων στοιχείων των οικονομικών καταστάσεων και την εξαγωγή από αυτές μιας σειράς χρηματοοικονομικών μεταβλητών (δεικτών), οι οποίες οδηγούν σε ένα υπόδειγμα αξιολόγησης (βαθμολόγησης) των τραπεζών.

Παράλληλα η επικινδυνότητα των Κυπριακών Τραπεζών για τη παραπάνω περίοδο πιθανόν να προσεγγιστεί μέσω των μακροπροθέσμων διαβαθμίσεων των Διεθνών Οίκων Αξιολόγησης για την πιστωτική διαβάθμιση, όπως η Moody's , η Standard & Poor's (S&P) και Fitch.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να ελεγχθεί κατά πόσο τα εμπειρικά αποτελέσματα διαβάθμισης του Κυπριακού τραπεζικού συστήματος που θα προκύψουν από το μοντέλο που κατασκευάζεται και πιθανή συσχέτιση τους με τα δημοσιευμένα αποτελέσματα των Διεθνών Οίκων Αξιολόγησης .

Είναι σημαντικό να εξετασθεί ο ρόλος των Διεθνών Οίκων, ειδικά στην παρούσα περίοδο της κρίσης, κατά την οποία δέχτηκαν έντονη κριτική για τη διαδικασία που ακολουθούν στη αξιολόγηση και η επιπτώσεις που δημιουργούνται λόγω της αμφισβητούμενης διαδικασίας.

1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Διεθνές Χρηματοπιστωτικό Τραπεζικό Σύστημα

Μέχρι πριν τρεις δεκαετίες, περίπου, οι εποπτικές και ρυθμιστικές αρχές του τραπεζικού τομέα εκτελούσαν τα καθήκοντα τους σε ένα γενικά «ήρεμο» τραπεζικό περιβάλλον. Το ρυθμιστικό καθεστώς της εποχής εκείνης χαρακτηριζόταν από «κλειστά» χρηματοπιστωτικά συστήματα, πλήρως προστατευμένα από το διεθνή ανταγωνισμό. Το γνωστό «σύστημα του Bretton Woods», όπου καθιερώθηκε να αναφέρεται η νέα τάξη πραγμάτων που είχε συμφωνηθεί από τη διεθνή κοινότητα αμέσως μετά το τέλος του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου, κατέστησε ουσιαστικά ασήμαντο το συναλλαγματικό κίνδυνο που αντιμετώπιζαν οι τράπεζες, οι διακυμάνσεις των επιτοκίων των διεθνών νομισμάτων ήταν, ως επί το πλείστον μέτριες, ενώ ο ανταγωνισμός των τιμών δεν διαδραμάτιζε οποιοδήποτε ρόλο, αφού οι Κεντρικές Τράπεζες εφαρμόζαν αυστηρούς κανονισμούς αναφορικά με το καθορισμό των δανειστικών και κατά θετικών επιτοκίων. Παράλληλα, ο ανταγωνισμός από αλλά μη τραπεζικά χρηματοοικονομικά ιδρύματα ήταν επουσιώδης, ενώ ο διεθνής ανταγωνισμός από ξένα ιδρύματα ήταν και αυτός περιορισμένος λόγω των διαφόρων περιορισμών στη διακίνηση συναλλάγματος και κεφαλαίων που εφαρμόζαν οι κυβερνήσεις των χωρών. Ως αποτέλεσμα της εν λόγω τάξης πραγμάτων, τα επιτοκιακά περιθώρια παρέμειναν ψηλά, ενώ ο πιστωτικός κίνδυνος ήταν σχετικά χαμηλός, παράγοντες που ενίσχυαν τη δυνατότητα και ανθεκτικότητα των τραπεζών στην ανάληψη μεγάλων κινδύνων και που, παράλληλα, ευνοούσαν τη γενική σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Η πιο πάνω ευχάριστη, από σκοπιάς τραπεζικής εποπτείας, τάξη πραγμάτων άλλαξε άρδην στα μέσα της δεκαετίας του 1970. Μετά την κατάρρευση του συστήματος του Bretton Woods, με εξαίρεση κάποιες χώρες (συμπεριλαμβανομένης και της Κύπρου), η ανάγκη σταθερότητας του

χρηματοπιστωτικού συστήματος, ο ολοένα αυξανόμενος κίνδυνος που αντιμετωπίζουν οι τράπεζες με την εμφάνιση νέων καινοτόμων προϊόντων και η συνεχής προσπάθεια μεγιστοποίησης των κερδών τους στο πλαίσιο του απελευθερωμένου και παγκοσμιοποιημένου περιβάλλοντος όπου λειτουργούν, οδήγησαν στη δημιουργία ενός ενιαίου ρυθμιστικού πλαισίου για όλα τα κράτη, με στόχο την διαμόρφωση γενικών εποπτικών κανόνων και βέλτιστων πρακτικών. Η Επιτροπή Βασιλείας που αποτελεί το κυριότερο σώμα παραγωγής ρυθμιστικών κανόνων, συντάχθηκε το 1974 και έχει ως μέλη της τις περισσότερες Κεντρικές Τράπεζες του κόσμου και τις λοιπές Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές.

Στην πραγματικότητα, η Επιτροπή της Βασιλείας, αποτελεί ένα φόρουμ όπου λαμβάνει, σε τακτική βάση, συνεργασία σε θέματα τραπεζικής εποπτείας. Στόχος της είναι να ενισχυθεί η κατανόηση των βασικών εποπτικών προβλημάτων και να καθοριστούν ευρέως αποδεκτά εποπτικά πρότυπα, που θα βελτιώσουν την ποιότητα της εποπτείας των τραπεζών σε όλο το κόσμο. Στο πλαίσιο αυτό, προτάθηκε το 1978 η Συμφωνία της Βασιλείας που εισήγαγε την εφαρμογή ενός πλαισίου μέτρησης του πιστωτικού κινδύνου θέτοντας ως ελάχιστο όριο απαιτούμενων εποπτικών κεφαλαίων το 8% του σταθμισμένου ενεργητικού. Η συμφωνία αυτή ονομάστηκε Βασιλεία I , από την ονομασία της πόλης της Ελβετίας όπου είναι εγκατεστημένη η Επιτροπή. Στη συνέχεια και κατά τα έτη 2007 – 2008, η δεύτερη τραπεζική οδηγία , με την ονομασία Βασιλεία II, ήρθε για να τροποποιήσει την προηγούμενη Συμφωνία και να καθορίσει τις βασικές αρχές διαχείρισης κινδύνου στην ενιαία ευρωπαϊκή τραπεζική αγορά θεσπίζοντας μια σειρά διαδικασιών τακτικών ελέγχων του επιπέδου της επάρκειας.

Με βάση τους Κανόνες της Βασιλείας II, οι τράπεζες προτρέπονται να γίνουν πιο ανταγωνιστικές και ταυτόχρονα να εφαρμόσουν κατάλληλα σχεδιασμένα πληροφοριακά συστήματα αξιολόγησης για την προσέγγιση της επικινδυνότητας των θέσεων τους.

Πέραν της ελευθεροποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος, μια άλλη θεμελιώδης εξέλιξη, που έχει κυριολεκτικά αναμορφώσει το διεθνές τραπεζικό σύστημα, είναι η τεχνολογική καινοτομία και πρόοδος. Ενώ από μόνη της, η τεχνολογική καινοτομία είναι ευπρόσδεκτη, καθιστά εντούτοις, δύσκολη την προσπάθεια της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Η τεχνολογική καινοτομία και πρόοδος προάγουν την αποδοτικότητα αλλά, παράλληλα επαυξάνουν το ενδεχόμενο μιας χρηματοοικονομικής κρίσης σε περίπτωση ενός μεμονωμένου ατυχήματος ή μιας γενικότερης χρηματοοικονομικής αναστάτωσης. Ένα παράδειγμα από τον χρηματοπιστωτικό τομέα είναι η εμφάνιση και η μετέπειτα ανάπτυξη των διαφόρων περίπλοκων χρηματοοικονομικών παραγώγων. Με σωστή χρήση, τα παράγωγα αυτά μπορούν να καταστούν ισχυρά μέσα στα χέρια των τραπεζών, για την διαχείριση των διαφόρων κινδύνων που αντιμετωπίζουν και να τις βοηθήσουν στην εξοικονόμηση κεφαλαιακών πόρων. Εντούτοις, είναι πιθανόν μερικά από αυτά τα παράγωγα να βασίζονται σε χρηματοοικονομικά μοντέλα που δεν έχουν σχεδιασθεί σωστά ή ακόμα σε μοντέλα που δεν κατανοούνται επαρκώς ή πλήρως από τις τράπεζες ή/και τις εποπτικές αρχές, με αναπόφευκτο επακόλουθο ορισμένες τράπεζες να υφίστανται σημαντικές ζημιές σε περιόδους αυξημένης αστάθειας της αγοράς.

Αποτέλεσμα, τόσο της ελευθεροποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος όσο και της τεχνολογικής καινοτομίας, υπήρξε η παγκοσμιοποίηση του τραπεζικού συστήματος. Ο όγκος των διασυνοριακών χρηματοοικονομικών ροών έχει αυξηθεί κατακόρυφα της γενικής μείωσης του κόστους και της κατάργησης των περιορισμών στη διακίνηση συναλλάγματος και κεφαλαίων. Η αλληλεξάρτηση, η οποία δημιουργήθηκε μεταξύ τραπεζών και μη τραπεζικών χρηματοοικονομικών οργανισμών, πάνω σε διασυνοριακή βάση, επαυξάνει, ως εκ τούτου το ενδεχόμενο μετάδοσης του προβλήματος ή μιας κρίσης από ένα χρηματοοικονομικό τομέα σε άλλο ή από μια χώρα σε άλλη.

Μια άλλη εξέλιξη που είχε τεράστια επίπτωση στο τραπεζικό σύστημα είναι εκείνη της άντλησης κεφαλαίων απευθείας από την αγορά. Η πιο πάνω εξέλιξη έχει επενεργήσει αρνητικά στον παραδοσιακό διαμεσολαβητικό ρόλο των τραπεζών μεταξύ καταθετών και επενδυτών ή δανειστών ενώ έχει, ταυτόχρονα , επαυξήσει το ρόλο των κεφαλαιαγορών , από τις οποίες όλο και περισσότερο οι εταιρείες εξαρτούν τις χρηματοδοτικές τους ανάγκες. Άμεσο επακόλουθο της πιο πάνω εξέλιξης είναι ότι η σταθερότητα των αγορών έχει γίνει εξίσου σημαντική με τη σταθερότητα των ιδίων των τραπεζών και των άλλων χρηματοοικονομικών διαμεσολαβητών για τη γενική διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας.

Τέλος, ο τερματισμός της χρηματοοικονομικής εξειδίκευσης και η ενοποίηση των αγορών έχουν εξασθενήσει τις παραδοσιακές διαχωριστικές γραμμές μεταξύ των διάφορων κατηγοριών χρηματοοικονομικών διαμεσολαβητών. Σήμερα οι διάφορες κατηγορίες χρηματοοικονομικών διαμεσολαβητών (τράπεζες , ασφαλιστικές εταιρείες , επενδυτικές /χρηματιστηριακές εταιρείες , κ.τ.λ.)ανταγωνίζονται η μια την άλλη και η κάθε κατηγορία υπόκειται σε διαφορετικό εποπτικό /ρυθμιστικό πλαίσιο. Ως επακόλουθο της πιο πάνω εξέλιξης , οι παραδοσιακές εποπτικές ρυθμίσεις, που επέβαλλαν το γεωγραφικό ή κατά τομέα αγοράς καταμερισμό της εποπτικής ευθύνης, τίθενται συνεχώς υπό αμφισβήτηση από τις νέες δομές των αγορών και τα μεγάλα διασυνοριακά συγκροτήματα εταιρειών.

Όλες οι πιο πάνω εξελίξεις σαφώς καταδεικνύουν ότι είναι λάθος να εκλαμβάνει κανείς ως δεδομένο ότι μπορούν οι τράπεζες να παραμένουν φερέγγυες αν οι αγορές που επηρεάζουν την λειτουργία τους είναι ασταθείς. Είναι, επίσης , λάθος να θεωρείται δεδομένο ότι οι διάφορες αγορές μπορούν να λειτουργούν αποτελεσματικά αν το ευρύτερο μακρο-οικονομικό περιβάλλον είναι ασταθές. Οι πρόσφατες διεθνείς χρηματοοικονομικές κρίσεις (Σκανδιναβικές χώρες, Ασία, Ρωσία και Λατινική Αμερική)καταδεικνύουν ότι στις περιπτώσεις όπου τα αίτια μιας χρηματοοικονομικής κρίσης είναι πολύπλευρα , πολύπλευρες πρέπει να είναι και οι προσπάθειες επίλυσης των κρίσεων αυτών.

1.2. Κυπριακό Τραπεζικό Σύστημα

Ο τραπεζικός κλάδος της Κύπρου χαρακτηρίζεται από Υψηλό Επίπεδο Διείσδυσης στην Κυπριακή Οικονομία αφού τα Δάνεια προς τον Ιδιωτικό Τομέα εξαιρουμένων των Συνεργατικών Ιδρυμάτων (ΣΠΙ), αντιστοιχούσαν με ένα αρκετά ψηλό ποσοστό του ΑΕΠ. Το τραπεζικό σύστημα της Κύπρου αποτελείται από δεκατέσσερα Τραπεζικά Ιδρύματα, τα οποία προσφέρουν ένα ευρύ φάσμα Προϊόντων και Υπηρεσιών. Από το σύνολο αυτό Δώδεκα Τράπεζες έχουν συσταθεί στη Κύπρο, ενώ τέσσερις από αυτές ανήκουν σε ξένους Τραπεζικούς Ομίλους, κυρίως από την Ελλάδα. Προσθετά υπάρχουν δυο Παραρτήματα Ξένων Τραπεζών.

Το τραπεζικό σύστημα στη Κύπρο χαρακτηρίζεται από Υψηλό Βαθμο συγκέντρωσης. Οι τρεις μεγαλύτερες Τράπεζες, δηλαδή η Τράπεζα Κύπρου, η Λαϊκή Τράπεζα και η Ελληνική Τράπεζα κατέχουν Μερίδιο Αγοράς 62,02% στις Συνολικές Τραπεζικές Χορηγήσεις. Τα τελευταία χρόνια το Ποσοστό αυτό μειώνεται λόγω της παρουσίας μικρών Τραπεζών οι οποίες ακολουθούν μια Επιθετική πολιτική.

Μέχρι το Μάιο 2004 , όταν η Κύπρος έγινε μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι Κυπριακές τράπεζες απολάμβαναν ένα μοναδικό προνόμιο , καθόσον η είσοδος και η συμμετοχή νέων τραπεζών στο κυπριακό τραπεζικό τομέα υπέκειτο σε περιορισμούς .Η χορήγηση νέων αδειών άσκησης τραπεζικών αδειών εξαρτάτο, μεταξύ άλλων, από το «κριτήριο της οικονομικής ανάγκης», έναν απροσδιόριστο και γενικό όρο, που παρείχε ουσιαστική διακριτική ευχέρεια στη Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου να ρυθμίζει την είσοδο και συμμετοχή νέων τραπεζών στον Κυπριακό τραπεζικό τομέα. Επίσης, μέχρι το τέλος του 2000, το κόστος αποδοχής καταθέσεων και της παροχής δανείων υπέκειτο σε αυστηρή ρύθμιση , μια κατάσταση πραγμάτων που επέτρεπε και συντηρούσε την πραγματοποίηση ενός άνετου περιθωρίου κέρδους για όλες τις τράπεζες κα που, ουσιαστικά , εξάλειψε το ενδεχόμενο του κινδύνου επιτοκίων. Το ενεργητικό των τραπεζών

αποτελείτο κυρίως από χορηγήσεις σε πελάτες που, κατά κανόνα, ήσαν εξασφαλισμένες με εμπράγματα εξασφάλιση. Η ύπαρξη ενός καθεστώτος συναλλαγματικών περιορισμών που, παρόλη τη σταδιακή και διαχρονική ελευθεροποίηση του σε σχέση με τις τρέχουσες και τις κεφαλαιουχικές συναλλαγές, η πλήρης κατάργηση του δεν επιτεύχθηκε παρά μόνο με την ένταξη της Κύπρου στη Ευρωπαϊκή Ένωση, παρείχε στις τράπεζες το ειδικό καθεστώς των «εξουσιοδοτημένων συναλασσόμενων σε ξένο συνάλλαγμα». Η πιο πάνω κατάσταση, συνεπικουρούμενη από διάφορους συναλλαγματικούς περιορισμούς που ρύθμιζαν την κατοχή στοιχείων ενεργητικού σε ξένο συνάλλαγμα, καθώς και την παροχή χορηγήσεων σε «μη κατοίκους» Κύπρου ή σε ξένο συνάλλαγμα, ουσιαστικά ελαχιστοποιούσαν το συναλλαγματικό κίνδυνο και τον κίνδυνο της χώρας δραστηριοποίησης των πελατών της τραπεζών.

Οι μόνες δυο εξαιρέσεις στην πιο υπερπροστατευόμενη κατάσταση που επικρατούσε ήταν πρώτον, οι εκτός Κύπρου εργασίες των εγχώριων τραπεζών, δηλαδή οι δραστηριότητες που διεξήγαγαν μέσω υποκαταστημάτων ή θυγατρικών εταιρειών τους σε χώρες, όπως η Ελλάδα και το Ηνωμένο Βασίλειο, που είχαν ελευθεροποιήσει τα τραπεζικά τους συστήματα πολύ πριν από την Κύπρο, και δεύτερον οι εργασίες εκείνων των ξένων τραπεζών που λειτουργούσαν κάτω από το ειδικό καθεστώς των «υπεράκτιων τραπεζών» ή «Διεθνών Τραπεζικών Μονάδων» οι οποίες, εντούτοις ήταν «περιχαρακωμένες» εφόσον τους απαγορευόταν να έχουν δοσοληψίες με τους μόνιμους κατοίκους της Κύπρου ή σε κυπριακές Λίρες.

Η απόφαση για ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση επενέργησε ως καταλυτής στην ελευθεροποίηση του τραπεζικού μας συστήματος. Τα επιτόκια ελευθεροποιήθηκαν το 2001 και οι περιορισμοί στη διακίνηση κεφαλαίων και συναλλάγματος ήρθαν πλήρως με την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση την 1^η Μαΐου 2004. Οι πιο πάνω εξελίξεις είχαν ως επακόλουθο την πλήρη εναρμόνιση του εποπτικού και ρυθμιστικού πλαισίου του τραπεζικού τομέα της Κύπρου με τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έτσι, εντός ενός

συγκριτικά σύντομου χρονικού διαστήματος η άσκηση της τραπεζικής εποπτείας στη Κύπρο προσαρμόσθηκε πλήρως με την πρακτική που επέβαλλαν οι σχετικές Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι αρχές της Επιτροπής Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας.

Η πιο θεμελιώδης, ίσως, εξέλιξη στη ιστορία της τραπεζικής εποπτείας που ήδη έχει επιφέρει ουσιαστικές αλλαγές στο τρόπο λειτουργίας των τραπεζών είναι, στη μεν περίπτωση των τραπεζών της Ευρωπαϊκής Ένωσης η νέα οδηγία για την Κεφαλαιακή Επάρκεια των Πιστωτικών Ιδρυμάτων, η οποία εφαρμόστηκε την 1^η Ιανουαρίου 2007. Η νέα Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στοχεύει στην όσο το δυνατό στενότερη ταύτιση μεταξύ του κεφαλαίου μιας τράπεζας που απαιτείται για εποπτικούς σκοπούς και εκείνου που απαιτείται για οικονομικούς σκοπούς, την ενίσχυση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας καθώς και στη αύξηση του ανταγωνισμού εντός του χρηματοοικονομικού τομέα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι τράπεζες που έχουν μη προβληματικά πιστοδοτικά χαρτοφυλάκια καθώς και εσωτερικά συστήματα για την αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων, που αντιμετωπίζουν «ανταμείβονται» μέσω χαμηλών συντελεστών στάθμισης κινδύνου που προσδίδονται στις διάφορες κατηγορίες στοιχείων ενεργητικού και το πιο πάνω επενεργεί ως εάν ισχυρό κίνητρο για τα τράπεζες στη ανανέωση και αναβάθμιση των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων.

1.3. Ανάγκη Αξιολόγησης Υφιστάμενων Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων

Η ανάγκη για αξιολόγηση των πιστωτικών ιδρυμάτων, καθίσταται όλο και εντονότερη στις μέρες μας, εξαιτίας της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης που ξέσπασε το 2007 με γενεσιουργό χώρα τις ΗΠΑ. Η κρίση που προέκυψε καταρχήν από προβλήματα που εμφανιστήκαν στη αγορά των στεγαστικών δανείων χαμηλής εξασφάλισης (sub-primes), επεκτάθηκε από τις ΗΠΑ σε όλα σχεδόν τα κράτη, δημιουργώντας έντονους κινδύνους κατάρρευσης αρκετών τραπεζών σε διαφορετικά κράτη με, με πρώτο Ηνωμένο Βασίλειο.

Στο πλαίσιο διάσωσης του χρηματοοικονομικού κλάδου καταρτίσθηκε και η «Επείγουσα Πράξη Οικονομικής Σταθερότητας του 2008» (Emergency Economic Stabilization Act 2008, EESA), η οποία μεταξύ των πέντε βασικών αξόνων συμπεριλάμβανε και την ισχυρή επόπτευση των τραπεζικών ιδρυμάτων. Από τις εξελίξεις έγινε φανερό, ότι το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα κατά τα τελευταία δυο χρόνια, διανύει δύσκολους καιρούς φερεγγυότητας και αξιοπιστίας πράγμα που καθιστά πρωτεύουσας σημασίας τους συνεχής, τακτικούς και βάσει των προκαθορισμένων προτύπων ελέγχους, για τη διατήρηση της πιστοληπτικής ικανότητας κάθε χρηματοπιστωτικού οργανισμού για την αποφυγή της οικονομικής ύφεσης.

Έχοντας υπόψη τις προαναφερθείσες συνθήκες, η παρούσα εργασία αποσκοπεί στη μελέτη των τριών μεγαλύτερων κυπριακών τραπεζών για την περίοδο 2004 – 2009 και την αξιολόγηση της φερεγγυότητάς τους. Η αξιολόγηση της πιστοληπτικής τους ικανότητας γίνεται βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων και το καθορισμό των πιθανοτήτων επίδειξης ασυνέπειας ως προς την εκπλήρωση τους.

Κατά καιρούς, έχουν χρησιμοποιηθεί διαφορετικά μοντέλα αξιολόγησης όπως το μοντέλο της DEA (Data Envelopment Analysis), το μοντέλο BOPEC (Bank subsidiaries, Other non bank subsidiaries, Parent company, Earnings and Capital adequacy) και το μοντέλο CAMELS. Στην παρούσα εργασία επελέγη το μοντέλο CAMELS, καθώς αποτελεί την πιο διαδεδομένη μέθοδο για μετρήσεις τέτοιου είδους.

Τα αποτελέσματα της διαβάθμισης στα οποία καταλήγει η εργασία αυτή, μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να προσδιοριστούν οι δυνάμεις και οι αδυναμίες μιας τράπεζας έναντι των ανταγωνιστριών της και να αποτελέσουν τη βάση για την κατασκευή ενός συστήματος εκτίμησης για τις κυπριακές τράπεζες διαχρονικά.

2. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Η αξιολόγηση των τραπεζικών ιδρυμάτων έχει αποτελέσει συχνό αντικείμενο μελέτης από αναλυτές και ακαδημαϊκούς οι οποίοι έχουν χρησιμοποιήσει εναλλακτικές μεθόδους και μοντέλα αξιολόγησης. Σημαντικός αριθμός μελετών που έχουν δημοσιευτεί στο παρελθόν, έχουν χρησιμοποιήσει στη ανάλυση τους, τους δείκτες CAMELS, με την πλειοψηφία των εργασιών αυτό να έχει ως κύριο στόχο τη διερεύνηση των παραγόντων που μπορούν να προβλέπουν τους κινδύνους και έτσι να οδηγήσουν στη κατασκευή μοντέλων έγκαιρης προειδοποίησης κινδύνου για τις τράπεζες.

2.1. Έρευνες στην Αξιολόγηση των Τραπεζών

Οι Ζαπουνίδης και Ντούμπος, χρησιμοποιώντας την μέθοδο πολυκριτηρίων με την ονομασία PROMETHEE και με αφορμή την παγκόσμια οικονομική διαταραχή, επιχείρησαν να μετρήσουν την απόδοση των ελληνικών τραπεζών. Ο κυριότερος σκοπός της μελέτης τους ήταν να παραχθεί ένα σύστημα έγκαιρης επισήμανσης και προειδοποίησης των προβλημάτων μιας τράπεζας, το οποίο αποτελεί χρήσιμο εργαλείο για κάθε αναλυτή στην καθημερινή παρακολούθηση και αξιολόγηση των τραπεζών.

Σε παρόμοια μελέτη (2008) οι Ζαπουνίδης και Κοσμίδου, χρησιμοποιούν και πάλι την μέθοδο PROMETHEE για τον υπολογισμό καταλλήλων δεικτών απόδοσης και αποτελεσματικότητας των συνεταιριστικών και εμπορικών τραπεζών στη Ελλάδα. Τα αποτελέσματα της μελέτης, έδειξαν ότι οι εμπορικές τράπεζες, στο πλαίσιο της Βασιλείας II, έχουν την τάση να βελτιώσουν την κερδοφορία τους και να γίνουν πιο ανταγωνιστικές σε συνδυασμό με την αντιστάθμιση του κινδύνου τους. Σε αντίθετο πλαίσιο φαίνεται να κινούνται σε συνεταιριστικές τράπεζες που φάνηκε να αυξάνουν τους δείκτες των κερδών τους επιδεινώνοντας τους δείκτες του κινδύνου τους.

2.2. Αξιολόγηση Τραπεζών με Χρήση του Μοντέλου Camels

Οι Dominic Gasbarro, I. Gde Made Sadguna και J.Kenton Zumwalt (2002) αξιολόγησαν την οικονομική ευρωστία της Τράπεζας της Ινδονήσιας που επέφερε η τότε οικονομική κρίση της Νοτιοανατολικής Ασίας. Τα εμπειρικά αποτελέσματα της μελέτης τους έδειξαν ότι κατά τη διάρκεια των σταθερών οικονομικών περιόδων της Ινδονήσιας, τέσσερις από τις πέντε χαρακτηριστικές μεταβλητές CAMELS προσέφεραν γνώσεις σχετικά με την οικονομική ευρωστία των τραπεζών της Ινδονήσιας. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της κρίσης της Ινδονήσιας, οι σχέσεις μεταξύ των οικονομικών αποτελεσμάτων και των CAMELS ratings επιδεινωθήκαν και μόνο ένα από τα παραδοσιακά συστατικά CAMELS, η κερδοφορία (earnings), προσφέρει αντικειμενική διάκριση μεταξύ αξιολογήσεων. Έτσι διαπιστώθηκε ότι οι διάφοροι παράγοντες CAMELS πρέπει να θεωρούνται σημαντικοί σε διαφορετικές οικονομικές συνθήκες.

Ο Whalen (2005) χρησιμοποίησε τις χαρακτηριστικές μεταβλητές CAMELS για να αποδώσει ένα μέτρο κινδύνου κοινοτικών τραπεζών με στόχο να αναπτύξει ένα μοντέλο κινδύνου Cox. Το μοντέλο αυτό σχεδιάστηκε έτσι ώστε να προβλέπει την πιθανότητα με την οποία, μια χαμηλού ρίσκου τράπεζα θα υποβιβαστεί, σε διάστημα των οχτώ τετάρτων ενός έτους, σε υψηλού ρίσκου.

Οι Richard S. Barr, Kory A. Killgo, Thomas F. Siems και Sheri Zimmel (1999) χρησιμοποιώντας το μοντέλο της DEA έκαναν μια προσπάθεια να αξιολογήσουν την αποδοτικότητα των αμερικανικών εμπορικών τραπεζών για μια 15ετη περίοδο. Στην προσπάθεια αυτή, ως μέτρο σύγκρισης των αποτελεσμάτων αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας μέσω της DEA, αντιπαραθέσαν τους δείκτες CAMELS και οδηγήθηκαν στο συμπέρασμα ότι η υψηλότερης απόδοσης τράπεζες βάσει DEA αναμένεται να έχουν και υψηλότερο CAMELS rating.

Στο ίδιο πλαίσιο κινήθηκε και η μελέτη των Dilruba Khanam και SogirHossain Khandoker (2005). Κατάφεραν να προσεγγίσουν την αποδοτικότητα των

τραπεζών της Μπαγκλαντές , για το έτος 2001 με τη χρήση της μη παραμετρικής μεθόδου της DEA αλλά και το βαθμό φερεγγυότητας των τραπεζών αυτών χρησιμοποιώντας το μοντέλο CAMELS. Καταρτίστηκε έτσι μια κατάταξη των πιστωτικών ιδρυμάτων απομονώνοντας τις πιο προβληματικές. Μάλιστα, προτείνουν και κατάλληλους μηχανισμούς ώστε οι περισσότερο προβληματικές τράπεζες να αυξήσουν την αποδοτικότητά τους και να επανέλθουν σε αποδεκτά όρια.

3. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΙΚΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Το κατά πόσο η απειλή της υποβάθμισης της πιστοληπτικής ικανότητας μιας τράπεζας από κάποιους διεθνείς οίκους είναι μεγάλη, έχει αποτελέσει το αντικείμενο μίας διαρκούς συζήτησης τα τελευταία χρόνια. Η αξία των εν λόγω αξιολογήσεων έχει αμφισβητηθεί ευρέως μετά το 2008 που εμφανίστηκε η παγκόσμια οικονομική κρίση. Το 2003 η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς υπέβαλε έκθεση προς το Κογκρέσο με λεπτομερή σχέδια για να ξεκινήσει έρευνα σχετικά με τις ανταγωνιστικές πρακτικές των οργανισμών αξιολόγησης. Θεωρητικά, η βαθμολογία που δίνουν οι εξειδικευμένοι αυτοί οίκοι, αποτυπώνει τον κίνδυνο χρεοκοπίας για το υπό εξέταση τραπεζικό ίδρυμα. Όπως είναι φυσικό, όσο χαμηλότερη είναι οι βαθμολογία μιας τράπεζας, τόσο μεγαλύτερος ο κίνδυνος που αντιμετωπίζει και τόσο δυσκολότερα και με δυσμενείς όρους μπορεί να δανείζεται.

3.1. Σκοπός Λειτουργίας

Ένας οργανισμός αξιολόγησης, είναι μια εταιρεία που αντιστοιχεί την πιστοληπτική ικανότητα των εκδοτών κινητών αξιών και χρέους, αλλά και των εκδοθέντων χρεογράφων τους, σε ένα βαθμό που αποτελεί αξιολόγηση τους επαγωγικά την κατάταξη τους στο σύνολο αυτών. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι οίκοι αντιστοιχούν αξιολόγησης (rating) και στους ιδίους διαχειριστές του υποκειμένου χρέους.

Οι πιστοληπτικές αξιολογήσεις χρησιμοποιούνται από επενδυτές, εκδότες επενδυτικές τράπεζες, χρηματιστές αλλά και από τις κυβερνήσεις και η ιστορία έχει επιβεβαιώσει ότι επηρεάζουν κατά πολλούς τρόπους την κίνηση της αγοράς.

Για τους επενδυτές, οι οίκοι αξιολογήσεις παρέχουν έτοιμες μετρήσεις για των πιστωτικό κίνδυνο των προϊόντων και των εκδοτών αυτών προς εύκολη

αντιπαράθεση και σύγκριση. Με τον τρόπο αυτό αυξάνουν το φάσμα των εναλλακτικών επενδύσεων τους.

Οι εκδότες χρέους και ομολογιών, βασίζονται στα αποτελέσματα μιας αξιολόγησης ως επαλήθευση της πιστωτικής τους καταξίωσης. Στις περισσότερες των περιπτώσεων μια σημαντική έκδοση ομολογιών πρέπει να ακολουθείται από μια καλή αξιολόγηση ενός εγκεκριμένου ιδρύματος αξιολόγησης αλλιώς ενέχει ο κίνδυνος να υποτιμηθεί η αξία της ομολογίας σε σχέση με τις προσδοκίες του εκδότη. Μετά από έρευνες έχει διαπιστωθεί ότι οι θεσμικοί επενδυτές απαιτούν πλέον τουλάχιστον τρεις αξιολογήσεις για το εκδότη του χρέους .

Στο πλαίσιο της Βασιλείας II για την τραπεζική εποπτεία, οι τραπεζικοί ρυθμιστές (κυβερνήσεις , κεντρικές τράπεζες) επιτρέπουν στις τράπεζες να χρησιμοποιούν αξιολογήσεις ορισμένων εγκεκριμένων Ιδρυμάτων Αξιολόγησης , κατά τον υπολογισμό των καθαρών απαιτήσεων των αποθεματικών τους κεφαλαίων. Από τις εκθέσεις και τις αξιολογήσεις των Διεθνών Οίκων Αξιολόγησης κρίνεται το κατά ποσό μια επένδυση ενέχει υψηλό ρίσκο ή όχι. Οι τράπεζες και τα άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στη προσπάθειά τους να προστατευτούν από κάθε περίπτωση πιθανής αποσταθεροποίησης τους, δεν θα πρέπει να διατηρούν στο αποθεματικό τους το ίδιο ποσό κεφαλαίου(όπως η κυβέρνηση των ΗΠΑ είχε επενδύσει σε ομόλογα ή βραχυπρόθεσμα εμπορικά χρεόγραφα με εκδότριες πολύ σταθερές εταιρείες). Λόγω της συσχέτισης της κεφαλαιακής επάρκειας με την αξιολόγηση των επενδύσεων τους , μπορούν να διατηρούν λίγα κεφάλαια ως εγγύηση, για επενδυτικό προϊόν μεγάλης αξίας, αν αυτό έχει κριθεί ασφαλές από τους οίκους αξιολόγησης .

Όσο καλύτερη αξιολόγηση διαθέτουν τα προϊόντα στα οποία επενδύει μια τράπεζα, τόσο λιγότερα ίδια κεφαλαία χρειάζεται και τόσο περισσότερες πιστώσεις μπορεί να προσφέρει στου υπόλοιπους πελάτες της. Αντίθετα , όταν μειώνεται η αξιολόγηση των χρεογράφων, στα οποία έχει επενδύσει η τράπεζα, είναι υποχρεωμένη να αποσύρει πιστώσεις από την κανονική αγορά, έτσι ώστε

να διατηρήσει την υποχρεωτική από τη νομοθεσία κεφαλαιακή επάρκεια – με δυσμενείς συνέπειες αφενός μεν για την πραγματική οικονομία , αφετέρου δε για την ίδια (μείωση του τζίρου και των κερδών της).

Ο παραπάνω κανόνας ισχύει το ίδιο με αντικείμενο αξιολόγησης τα ίδια κράτη και όχι απλά τα πιστωτικά τους ιδρύματα. Έτσι όσο χαμηλότερος είναι ο «βαθμός» που λαμβάνει μια χώρα τόσο περισσότερο ανεβαίνει ο τόκος που πρέπει να πληρώσει για να συγκεντρώσει δάνεια. όπως παρατηρείται του τελευταίους μήνες και στη χώρα μας.

Η δύναμη των οίκων αξιολόγησης μεγαλώνει διαρκώς αφού αυτοί θα καθορίσουν την πρόσβαση ή μη, ολοκληρώνων κρατών στις διεθνείς αγορές και το ερώτημα που πλέον απασχολεί όλο και περισσότερο τον επενδυτικό κλοιό εν μέσω της παγκόσμιας αναταραχής, είναι κατά πόσο οι δοθείσες αξιολογήσεις είναι λανθασμένες ή ακόμα και κατευθυνόμενες.

Γεγονός , είναι ότι ακόμα και μετά το φιάσκο με τις χρεοκοπίες χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων με εξαιρετικό βαθμό αξιολόγησης, η ροή του χρήματος και οι επενδύσεις εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τις εκθέσεις αυτών των εταιρειών.

3.2. Ιστορική Αναδρομή Διεθνών Οίκων

Οι πιο διαδεδομένες και περισσότερο ευυπόληπτες διαβαθμίσεις διεθνώς, προέρχονται από τις εταιρείες Moddy's , Standard & Poors και Fitch. Η πρώτη από αυτές ιδρύθηκε το 1909, λόγω της ανάγκης να υπάρξει αξιολόγηση των εταιρειών που θα αναλάμβαναν το τεράστιο έργο κατασκευές σιδηροδρομικού δικτύου στις ΗΠΑ. Ο John Moody είχε την ιδέα να φτιάξει μια εταιρεία αξιολόγησης πιστωτικών κινδύνων και να επινοήσει τη γνωστή βαθμολογία με γράμματα αλφαβήτου. Το 1913, επεκτάθηκε στις αναλύσεις επιχειρήσεων, την βιομηχανικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας. Μέχρι εκείνη τη

στιγμή , η «Moody's ratings» είχε καταστεί παράγοντας στη αγορά ομολόγων. Στη δεκαετία του 1970, επεκτάθηκε περαιτέρω στην εμπορική αγορά χαρτιού και σε τραπεζικές καταθέσεις. Λίγα χρόνια αργότερα από το ξεκίνημα του John Moody (1916), ιδρύθηκε η Standard Statistics, γνωστή σήμερα ως Standard & Poors και ακολούθησε το 1924 η Fitch.

Η λειτουργία της Standard Statistics ξεκίνησε ουσιαστικά το 1903 οπότε και ιδρύθηκε για να διαθέσει δημόσια οικονομικά στοιχεία των εταιρειών των ΗΠΑ, ενώ οι ρίζες της κρατούν μόλις από το 1860 οπότε ο Henry Vanrum Poor , ασχολήθηκε με την ιστορία των καναλιών και των σιδηροδρομικών των ΗΠΑ. Η δημοσίευση αυτή αποτέλεσε τον πρόδρομο της σύγχρονης ανάλυσης. Το 1916 ο καθιερωμένος σήμερα οίκος, με την ονομασία Standard & Poor's , συμπεριέλαβε στις εκθέσεις του την αξιολόγηση χρεών, εταιρικών ομολόγων και λίγο αργότερα και ομολογιών έκδοσης δημοσίου.

Αντίστοιχα ο John Knowles Fitch, ξεκίνησε τη δραστηριότητα του πολύ νωρίτερα από το 1924, ιδρύοντας το 1913 μια εταιρεία γνωστή ως Fitch Publishing Company. Η δραστηριότητα του αρχικά περιοριζόταν στην δημοσίευση οικονομικών στατιστικών αναλύσεων όμως σύντομα κατάφερε να εδραιωθεί στο χώρο της επενδυτικής κοινότητας προσφέροντας τις κριτικές του συμβουλές με δημοσιεύσεις εγχειριδίων διαχείρισης ομολογιών και μετοχών. Το 1924 παρουσίασε την καθιερωμένη σήμερα κλίμακα αξιολόγησης με γράμματα του αλφαβήτου από «AAA» έως «D» για να αντιμετωπίσει την αυξανόμενη ζήτηση για ανεξάρτητη ανάλυση των χρηματοοικονομικών τίτλων. Η Fitch ήταν μια από τις τρεις πρώτες εταιρείες αξιολόγησης που καθιερωθήκαν το 1975 ως εθνικός στατιστικός οργανισμός αξιολόγησης από τα Χρηματιστήρια και Επιτροπή Αξιών.

Οι τρεις αυτές εταιρείες ,με την πάροδο των χρόνων απέκτησαν τεράστια ισχύ, έχοντας δύναμη να κατευθύνουν επενδύσεις ανάλογα με τις εκθέσεις και τις βαθμολογίες τους. Κέρδισαν έτσι βαρύνουσας σημασίας ρόλο στη διεθνή δοσοληψία πολλών εκατομμυρίων, καθώς η πληροφόρηση για την υποβάθμιση

ή αναβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας μιας χώρας θα μπορούσε να αποφέρει τεράστιες απολαβές σε κάποιον που την είχε, την κατάλληλη στιγμή.

Αναγνωρίζοντας πλέον την δύναμη τους, της δεκαετίας του 1970 , όλες οι μεγάλες εταιρείες αξιολόγησης ξεκίνησαν την πρακτική της χρέωσης των εκδοτών όσο και των επενδυτών για τις υπηρεσίες διαβάθμισης που προσέφεραν.

3.3. Μεθοδολογία αξιολόγησης των διεθνών οίκων

Η αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των τραπεζικών ιδρυμάτων βασίζεται στο υπολογισμό, βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων, των πιθανοτήτων να επιδείξουν ασυνέπεια. Οι σχετικές βαθμολογίες βασίζονται στην οικονομική ιστορία και την τρέχουσα εικόνα του Ενεργητικού και του Παθητικού των τραπεζών. Πρακτικά, η πιστοληπτική αξιολόγηση μεταφράζεται σε βαθμό ευκολίας με τον οποίο ένα χρηματοπιστωτικός οργανισμός εξασφαλίζει χρηματοδότηση, ενώ έχει άμεση σχέση και με το κόστος δανεισμού της.

Για να δημοσιοποιήσουν οι διεθνείς οργανισμοί τις αξιολογήσεις τους ως προς την πιστοληπτική ικανότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων εξετάζουν, όχι μόνο τα οικονομικά αποτελέσματα, αλλά και τις δομές και τα συστήματα που εφαρμόζει η κάθε τράπεζα. Δηλαδή, τα συστήματα εκτέλεσης των εργασιών τους, τη διοικητική δομή, το μοντέλο εταιρικής διακυβέρνησης, κ. λ .π

Επιπλέον οι Κεντρικές Τράπεζες όλων των χωρών αναμένουν από όλες τις εποπτευόμενες τράπεζες, όπως στα πλαίσια διαχείρισης των διεθνών δραστηριοτήτων τους, αναγνωρίζουν την ύπαρξη του «κινδύνου χώρας» και καθιέρωσαν επαρκή συστήματα και διαδικασίες ανάλυσης και αξιολόγησης τους. Η προσδοκία αυτή μεταβιβάζεται στους διεθνείς οίκους αξιολόγησης που καλούνται να διενεργήσουν τον εποπτικό έλεγχο αυτών.

Οι εν λόγω διαδικασίες, προβλέπουν την ανάλυση γεγονότων ή ενδεχόμενων γεγονότων που είναι δυνατό να επηρεάσουν την πιθανότητα αθέτησης ή απαγόρευσης μεταφοράς συναλλάγματος (transfer risk) από τη χώρα υποδοχής. Τα γεγονότα αυτά περιλαμβάνουν κρατικές αποφάσεις (π.χ. εθνικοποίηση, απαλλοτρίωση περιουσιακών στοιχείων, έλεγχο συναλλάγματος και υποτίμηση συναλλάγματος), σημαντικές οικονομικές και κοινωνικοπολιτικές αλλαγές και απρόβλεπτα ακραία γεγονότα όπως ο εθνικός όλεθρος ή εξωγενείς επιπτώσεις από παγκόσμια φαινόμενα, όπως η διεθνής ύφεση και αύξησης της τιμής του πετρελαίου.

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης παρουσιάζονται με τη βοήθεια ενός συνδυασμού γραμμάτων του λατινικού αλφαβήτου. Ο John Moody επινόησε με τα αρχικά γράμματα του αλφαβήτου (ABC), και τελικά καθιέρωσε τη βαθμολογία «AAA» (και τα παράγωγα της), που έκτοτε υποδηλώνει το χαμηλότερο δυνατό ρίσκο με το οποίο βρίσκεται αντιμέτωπος ένας επενδυτής όταν δανείζει τα χρήματα του σε μια επιχείρηση (σε ένα κράτος κ. λ. π.). Η αντίστοιχη βαθμολογία για της S&P αντιστοιχεί σε «Aaa» ενώ για την Fitch η βαθμολογία παραμένει «AAA».

Γενικά η τυποποιημένη κλίμακα εκτιμήσεων διαφέρει από οίκο σε οίκο και έχει ως βασικό της χαρακτηριστικό ότι δεν απαρτίζεται από αριθμούς αλλά από γράμματα. Επομένως, τα πρότερα συμπεράσματα που λαμβάνει κανείς έχοντας γνώση ενός αποτελέσματος αξιολόγησης, είναι θεωρητικά και αποδίδουν τον κίνδυνο με το μέτρο του «πολύ», «λίγο», «μέτρια» και, «καθόλου»· κ. ο. κ.

Βεβαίως πρέπει να αναφερθεί ότι υπάρχει η δυνατότητα η βαθμολογία αυτή να αναχθεί σε ένα αριθμητικό μέσο επικινδυνότητας , που στη ουσία δεν είναι τίποτα άλλο από την πιθανότητα αθέτησης των υποχρεώσεων του φορέα. Η πιθανότητα αυτή που καλείται Probability of Default, εξάγεται από την λογιστική αναγωγή των πραγματικών αθετήσεων που πραγματοποιηθήκαν στην ιστορία του υπό εξέταση

φορέα, σε αντιστοιχία με τα ratings που είχαν δοθεί για τις περιόδους των αθετήσεων.

4. ΜΟΝΤΕΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ CAMELS

Είναι ένα σύστημα εποπτικής αξιολόγησης της συνολικής κατάστασης μιας τράπεζας που για πρώτη φορά εφαρμόστηκε στις ΗΠΑ. Κατά τη διάρκεια της επιτόπιας εξέτασης των πιστωτικών ιδρυμάτων, οι Εποπτικές Αρχές συλλέγουν προσωπικές πληροφορίες μέσω ερωτηματολογίων, όπως επεξηγηματικές λεπτομέρειες για τα δάνεια σε καθυστέρηση ή το μέγεθος των επισφαλειών των τραπεζών, βάσει των οποίων θα αξιολογηθεί στη συνέχεια, το υπό εξέταση ίδρυμα και θα αποφανθούν για το κατά πόσο συμβαδίζει με τις νομοθετικές και ρυθμιστικές πολιτικές.

Αυτό το σύστημα διαβάθμισης που χρησιμοποιείται από τρεις Ομοσπονδιακές Αρχές Τραπεζικής Εποπτείας, ήτοι Federal Reserve, Fdic και OCC, πλέον άλλων χρηματοδοτικών εταιρειών εποπτείας, καταφέρνει να παρέχει μια ικανοποιητική εικόνα της θέσης της τράπεζας, κατά το χρόνο εξέτασης της. Αποτελεί πλέον ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία της εξ αποστάσεως παρακολούθησης τραπεζικών ιδρυμάτων. Στην τρέχουσα περίοδο το σύστημα διαβάθμισης για τις ΗΠΑ, έχει καταστεί σημαντικό εργαλείο στην προσπάθεια της, δεδομένης της οικονομικής κρίσης του 2008, για να αποφανθεί σε ποιες από τις τράπεζες πρέπει να παρασχεθεί ειδική βοήθεια ως μέρος του προγράμματος κεφαλαιοποίησης που θεσπίστηκε με τον νόμο "Έκτακτης Οικονομικής Σταθεροποίησης 2008".

Το Μοντέλο CAMELS, καθίσταται από τα σημαντικότερα εργαλεία εποπτικής αξιολόγησης καθώς παρέχει μια κοινή διαδικασία αξιολόγησης για όλα τα θεσμικά όργανα, λαμβάνει υπόψη του τις εκτιμήσεις των εποπτικών οργάνων του υπό εξέταση οργανισμού, αξιολογεί περιοδικά και το βασικότερο όλων συνδυάζει τόσο τα ποιοτικά όσο και τα ποσοτικά στοιχεία του οργανισμού (στοιχεία εντός και εκτός της επιβλέψεως του)

Η εμπειρική ανάλυση μέσω του μοντέλου CAMELS βασίζεται αποκλειστικά στην ανάλυση των αποτελεσμάτων χρήσης, στην ετήσια έκθεση της Τράπεζας και σε αναφορές της μονάδας εσωτερικού ελέγχου και ορκωτών λογιστών για κάθε έτος υπό εξέταση.

Το μοντέλο διαθέτει έξι βασικές συνιστώσες οι οποίες αποτελούν και το ακρωνύμιο του. Είναι οι έξι βασικές συνιστώσες που περιγράφουν επακριβώς την κατάσταση μίας υπό αξιολόγηση τράπεζας και αποτελείται από τα εξής :

- **Capital** : Κεφαλαιακή επάρκεια
- **Asset** : Ποιότητα χαρτοφυλακίου
- **Management** : Διοίκηση
- **Earning** : Κερδοφορία
- **Liquidity** : Ρευστότητα και
- **Sensitivity to the market risk**: Ευαισθησία στον κίνδυνο της αγοράς .

Σημειώνεται ότι η τελευταία συνιστώσα της ευαισθησίας (sensitivity) προστέθηκε μόλις το 1997.

Το μοντέλο CAMELS δίνει ξεχωριστή βαθμολογία για κάθε ένα από τα έξι συστατικά του αλλά και μια ενιαία βαθμολογία για την συνολική κατάσταση της τράπεζας , η οποία προκύπτει από το συνδυασμό μεταξύ όλων των συστατικών του μοντέλου. Η βαθμολογία κυμαίνεται μεταξύ των αριθμό ένα και πέντε με τις λιγότερο φερέγγυες τράπεζες να βρίσκονται κοντά στο τέσσερα έως και πέντε και τις περισσότερο φερέγγυες κοντά στο δυο έως ένα.

4.1. Συνιστώσες του Camels

4.1.2. Capital

Η επάρκεια των κεφαλαίων αποτελεί τον ισχυρότερο παράγοντα στην ορθή λειτουργία μιας τράπεζας. Καθορίζει την ικανότητα της να αυξάνει την κερδοφορία και κατά επέκταση το μέγεθος της και επομένως να μπορεί να παρέχει δάνεια, να επενδύει αλλά και να εξασφαλίζει τους καταθέτες και τους επενδυτές της. Επιπλέον από εποπτική σκοπιά, το κεφάλαιο είναι η πρώτη γραμμή άμυνας μιας τράπεζας σε περίπτωση εξάντλησης των αποθεματικών της. Αντανακλά την δυνατότητα της να ανταπεξέλθει σε αρνητική συγκυρία.

Οι σημαντικότεροι των παραγόντων που προσδιορίζουν την κεφαλαιακή επάρκεια είναι:

- η δυνατότητα και το κόστος άντλησης κεφαλαίων
- η ποιοτική αξιολόγηση των κεφαλαίων
- η ικανότητα των διοικούντων, εξασφάλιση επάρκειας προς κάλυψη επισφαλών απαιτήσεων και ζημιών.

4.1.2.Asset

Αναφέρεται στην ποιότητα των στοιχείων του χαρτοφυλακίου μιας τράπεζας. Αυτό αποτελείται από το σύνολο των θέσεων στο ταμείο, στη Κεντρική Τράπεζα, σε άλλα χρηματοπιστωτικά μέσα, σε κρατικά αξιόγραφα ή μη (μετοχές, ομόλογα κ.τ.λ.), εμπορεύματα και πάγια στοιχεία (ακίνητα, γήπεδα κτλ.), οι οποίες κατέχονται είτε με σκοπό συναλλαγής (μελλοντική μεταπώληση), είτε με σκοπό την αντιστάθμιση κινδύνων σχετιζόμενων με άλλα στοιχεία του χαρτοφυλακίου συναλλαγών.

Γνώμονας για τις θέσεις που λαμβάνει κάθε τραπεζικός οργανισμός αποτελεί, αυτές είτε να μην υπόκεινται σε καμία συμβατική ρήτρα που να περιορίζει την εμπορευσιμότητα τους είτε να είναι επιδεκτικές αντιστάθμισης κινδύνου.

Η ποιότητα του χαρτοφυλακίου αντανακλά τον βαθμό της επικινδυνότητας που απορρέει από αυτό και την ικανότητα της διοίκησης ως προς την διαχείριση αυτού του κινδύνου. Έτσι ως προς τον υπολογισμό της ποιότητας του χαρτοφυλακίου – asset quality – θα χρειαστεί να επικεντρωθεί κανείς, στο κίνδυνο που συνδέεται με τις απαιτητές θέσεις της τράπεζας.

Η ποιότητα σε ένα τραπεζικό χαρτοφυλάκιο επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες όπως:

- το είδος και το μέγεθος των επισφαλών απαιτήσεων
- τις προβλέψεις για κάλυψη των επισφαλών απαιτήσεων
- η ποιότητα των απαιτήσεων που συνθέτουν το χαρτοφυλάκιο
- η ευρωστία πιστωτικής πολιτικής και διαχείρισης των δανείων

(ανατίμηση της ποιότητας και παρακολούθηση των παρεχόμενων εξασφαλίσεων, έλεγχος απομείωσης απαιτήσεων)

4.1.3. Management

Το management αναφέρεται στη λειτουργία και την ικανότητα των διοικούντων να περιορίσουν τον κάθε μορφής κίνδυνο που ενέχεται σε οποιαδήποτε δραστηριότητα της τράπεζας. Στο παράγοντα αυτό απηχεί και η δυνατότητα σωστής λειτουργίας και οργάνωσης του οργανισμού για αυτό σημαντικό βάρος κατέχει η ικανότητα έγκαιρης λήψης αποφάσεων και διαχωρισμού καθηκόντων και οι δυνατότητες στρατηγικής.

Οι πιο σημαντικοί παράγοντες που καθορίζουν το Management είναι:

- πληρότητα και αποτελεσματικότητα Συστημάτων Διοικητικής Πληροφόρησης (MIS)
- λειτουργία Εσωτερικού Ελέγχου
- βαθμός ανεξαρτησίας μεταξύ των μονάδων που εμπλέκονται είτε στην διενέργεια και τον έλεγχο συναλλαγών είτε στη διαχείριση κινδύνου.
- αξιολόγηση έκθεσης μονάδας Κανονιστικής Συμμόρφωσης και έκθεσης ευρημάτων Ορκωτών Λογιστών
- ικανότητα διαχείρισης δικαστικών αποφάσεων ή ποινικών ρητρών που ενέχουν επικινδυνότητα ως προς την διαφύλαξη της φήμης
- η ακρίβεια και η αποτελεσματικότητα πληροφοριακών συστημάτων (information technology systems)

4.1.4. Earnings

Η κερδοφορία αντανακλά το μέγεθος αλλά και την ποιότητα των κερδών του φέροντος οργανισμού. Επί της ουσίας αποτελεί την διαφορά μεταξύ επιτοκίου δανεισμού και επιτοκίου καταθέσεων αλλά ένας τέτοιος υπολογισμός θα μας οδηγούσε σε άτοπο καθώς οι τράπεζες αποκομίζουν επιπλέον έσοδα από προμήθειες και συμμετοχές τους από επενδύσεις.

Η αξιολόγηση της κερδοφορίας ως προς την ποιότητα εξαρτάται κατά βάση από την σύνθεση των κερδών αλλά και από:

- την διασπορά των κερδών στους επιχειρηματικούς τομείς
- της δραστηριότητα τους και
- τον βαθμό εξάρτησή τους από επαναλαμβανόμενα ή μη έσοδα/έξοχα

4.1.5. Liquidity

Η ρευστότητα αντανακλά την ευρωστία και ευημερία της αγοράς. Είναι ο καθρέπτης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης και εκφράζει την ικανότητα μιας τράπεζας να ανταποκριθεί στις πιστωτικές ανάγκες των πελατών της αλλά και να ανταποκριθεί σε ενδεχόμενο κίνδυνο της αγοράς. Για την εκτίμηση αυτής της παραμέτρου προσμετρούνται :

- η πολιτική διαχείρισης ρευστότητας
- βαθμός διασποράς πηγών χρηματοδότησης
- ύπαρξη σχεδίου αντιμετώπισης εκτάκτων προβλημάτων ρευστότητας
- η μετατρεψιμότητα και εμπορευσιμότητα πάγιων στοιχείων και υπενδύσεων προς ενίσχυση της ρευστότητας
- επίδραση από αλλαγές στη τιμή και την ποιότητα υποκείμενων μέσων

4.1.6. Sensitivity to the market risk

Η ευαισθησία του τραπεζικού οργανισμού στον κίνδυνο της αγοράς, αντανακλά το πώς και κατά πόσο οι διακυμάνσεις των τιμών της αγοράς και των επιτοκίων επηρεάζουν την λειτουργία και τις συναλλαγές του γιατί το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών της τράπεζας αποτελείται από χρηματοοικονομικά προϊόντα τα οποία επιθυμεί να εκμεταλλευτεί σε βραχυχρόνιες διακυμάνσεις των τιμών τους. Οι βασικότεροι των παραγόντων κινδύνου αφορούν ισοτιμίες νομισμάτων, αποδόσεις ομολόγων μηδενικού τοκομεριδίου, τιμές μετοχών και τιμές εμπορευμάτων.

Ο συνολικός κίνδυνος προέρχεται από την ύπαρξη ή μη αλλά και στο βαθμό ύπαρξης των παρακάτω παραγόντων :

- οργανωτική δομή και διαχείριση επιτοκιακού κινδύνου και κινδύνου αγοράς και ο βαθμός τήρησης τους

- η ικανότητα των διοικούντων να αναγνωρίζουν και να ελέγχουν τα ανοίγματα που σχετίζονται με τον κίνδυνο της αγοράς.
- φύση και πολυπλοκότητα των συναλλαγών που σχετίζονται με τον κίνδυνο αγοράς
- ο βαθμός λειτουργικότητας του συστήματος ελέγχου και οργάνωσης του κινδύνου της αγοράς.

4.2 Αριθμοδείκτες CAMELS

Για την ποσοπική εκτίμηση των συνιστωσών του μοντέλου CAMELS, χρησιμοποιούνται διάφοροι αριθμοδείκτες. Έτσι η προσέγγιση της τιμής μιας συνιστώσας, επιτυγχάνεται με την εκτίμηση περισσότερων του ενός μαθηματικών τύπων.

Ένας αριθμοδείκτης παριστάνεται συνήθως είτε με τη μορφή πηλίκου κάποιων είτε με τη μορφή ποσοστού. Μέσω αυτών επιτυγχάνεται πρόβλεψη για την μελλοντική πορεία των βασικών οικονομικών μεγεθών και για το υπολογισμό τους χρησιμοποιούνται τα δημοσιοποιημένα στοιχεία των τραπεζών που παρουσιάζονται:

- στον ισολογισμό
- στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης
- στο πίνακα διάθεσης κερδών
- στην κατάσταση μεταβολών ιδίων κεφαλαίων

Εάν προτιμηθεί η μορφή του ποσοστού, τότε συνήθως λαμβάνουμε ως διαιρετέο τον αριθμό που δείχνει την ευνοϊκή αξία για την επιχείρηση ούτως ώστε οποιαδήποτε βελτίωση της κατάστασης να μεταφράζεται σε αύξηση του ποσοστού.

Παρακάτω θα αναφέρουμε εκείνους τους αριθμοδείκτες που χρησιμοποιηθήκαν στην μελέτη μας.

4.2.1. Capital

Ο ελάχιστος δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας καθορίζεται ως ένα λόγος όπου αριθμητής είναι το κεφάλαιο και παρονομαστής το άθροισμα των στοιχείων του ενεργητικού σταθμισμένων ως προς το πιστωτικό κίνδυνο συν η στάθμιση ως προς τον πιστωτικό κίνδυνο των εκτός ισολογισμού στοιχείων μαζί με την μέτρηση του κινδύνου της αγοράς.

Το κεφάλαιο διακρίνεται σε δυο κατηγορίες:

- το βασικό κεφάλαιο (TIER I)

είναι το πρωτογενές κεφάλαιο που αποτελείται κυρίως από κοινές και προνομιακές μετοχές, μετατρέψιμα ομόλογα καθώς και από μειονοτικά δικαιώματα της τράπεζας σε θυγατρικές της.

- τα λοιπά ίδια κεφάλαια (TIER II)

το δευτερογενές κεφάλαιο περιλαμβάνει μεταξύ άλλων προβλέψεις για επισφαλή δάνεια αλλά και προνομιούχες μετοχές και μετατρέψιμα ομόλογα που δεν περιλαμβάνονται στο TIER I.

Απαιτείται το πρώτο να είναι 50 % του συνόλου.

$C = \text{Βασικά Κεφάλαια (TIER I) + Συμπληρωματικά Κεφάλαια (TIER II)}$

Ενεργητικό Σταθμισμένου Κινδύνου

Είναι εύκολο να συμπεράνει κανείς ότι η υψηλή τιμή του δείκτη σημαίνει χαμηλότερη ανάγκη για εξωτερική χρηματοδότηση και άρα υψηλή αποδοτικότητα.

Ελάχιστο όριο για τον δείκτη κεφαλαιακής επαρκείας έχει τεθεί από την συμφωνία της Βασιλείας I και είναι το 8%. Δηλαδή είναι απαιτητό τα εποπτικά κεφάλαια να υπερβαίνουν του 8% του σταθμισμένου ενεργητικού.

4.2.2. Asset

Η ποσοτική προσέγγιση της ποιότητας του χαρτοφυλακίου, βασίζεται στη αξιολόγηση κυρίως των απαιτήσεων της τράπεζας. Δηλαδή η εκτίμηση που προκύπτει αφορά την αποτελεσματικότητα των χορηγήσεων και της διαχείρισης αυτών και γίνεται μέσω του μαθηματικού τύπου:

$$\frac{\text{Σύνολο Δανείων σε Καθυστέρηση > 90 ημερών} - \text{Προβλέψεις}}{\text{Σύνολο Χορηγήσεων}}$$

Το σύνολο των δανείων σε καθυστέρηση περισσότερο από 90 μέρες, αποτελεί το τμήμα εκείνο του χαρτοφυλακίου των χορηγήσεων, που παρουσιάζει μη ομαλή αποπληρωμή και ονομάζεται αλλιώς σύνολο δανείων σε οριστική καθυστέρηση. Το χαρτοφυλάκιο αυτό υπόκειται σε έλεγχο απομείωσης της αξίας του καθώς δεν αποφέρει τα προσδοκώμενα στον φέροντα οργανισμό.

Οι προβλέψεις αφορούν στον υπολογισμό ακριβώς εκείνων των δανείων που προβλέπει εξαρχής ο πιστωτικός οργανισμός ως επισφαλή και η τράπεζα τις παρουσιάζει στο Ενεργητικό της ως συνθετικό κομμάτι των Απαιτήσεων της από τους πελάτες .

Είναι προφανές ότι όσο πιο κοντά βρίσκονται τα δάνεια σε καθυστέρηση με τις προβλέψεις, τόσο καλύτερη κρίνεται η ποιότητα του χαρτοφυλακίου δανείων. Επομένως η τράπεζα αποβλέπει σε ένα το χαμηλότερο δυνατό τέτοιο δείκτη.

4.2.3. Management

Η εκτίμηση του παράγοντα της Διοίκησης γίνεται μέσω υπολογισμού του λόγου των εξόδων της *διοίκησης* προς τις πωλήσεις της τράπεζας για την εξεταζόμενη περίοδο.

Έξοδα Διοίκησης

$$\text{Management (m)} = \frac{\text{Έξοδα Διοίκησης}}{\text{Πωλήσεις}}$$

Τα έξοδα Διοίκησης αφορούν τα γενικά λειτουργικά Έξοδα της τράπεζας.

Οι πωλήσεις αναφέρονται στις Καταστάσεις Αποτελεσμάτων Χρήσης έτους των τραπεζών, ως Τόκοι και Εξομειούμενα Έσοδα.

Παρατηρεί κανείς ότι όσο μικρότερος ο δείκτης τόσο καλύτερη κρίνεται η Διοίκηση του οργανισμού.

4.2.4. Earnings

Το μέγεθος κερδοφορίας μιας τράπεζας αντανακλά το βαθμό αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας των λειτουργιών της .

Για την εκτίμηση του μεγέθους αυτού χρησιμοποιούνται δυο ευρέως γνωστοί αριθμοδείκτες οι ROA – Return on Assets και ROE – Return on Equity

1. ROA – Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας του Ενεργητικού

Ο δείκτης αυτός αποτελεί μια υπόδειξη για το πόσο κερδοφόρα είναι η τράπεζα σε σχέση με το σύνολο του ενεργητικού της. Δίνει επίσης μια εικόνα για το πόσο καλή διαχείριση γίνεται στην χρήση των περιουσιακών της στοιχείων, ώστε να παράγει κέρδη.

Ο υπολογισμός του προκύπτει από την διαίρεση των κερδών της τράπεζας για την υπό εξέταση περίοδο –εδώ έτος- με το σύνολο του ενεργητικού της και προβάλλεται συνήθως ως ποσοστό.

$$\text{ROA} = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$$

Στην παρούσα μελέτη χρησιμοποιήθηκαν τα Καθαρά Κέρδη μετά την αποφορολόγηση.

Όσο μεγαλύτερος ο δείκτης τόσο μεγαλύτερη η αποδοτικότητα του οργανισμού. Μια ικανοποιητική τιμή του αριθμοδείκτη κυμαίνεται μεταξύ 1% - 2,5%.

2. ROE – Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων

Είναι μια από τις σημαντικότερες μετρήσεις αποδοτικότητας για μια τράπεζα και επικεντρώνεται στην δυνατότητα απόδοσης εσόδων ως προϊόν των ιδίων κεφαλαίων των μετόχων όπως παρατίθενται στον ισολογισμό. Ο υπολογισμός της αποδοτικότητας αυτής γίνεται μέσω του λόγου των Καθαρών Κερδών προς το σύνολο των Ιδίων Κεφαλαίων, όπως φαίνεται πιο κάτω:

$$\text{ROE} = \frac{\text{Καθαρά Κέρδη}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}}$$

Τα Ίδια κεφάλαια των μετόχων είναι μια δημιουργία της λογιστικής που αντιπροσωπεύει τα περιουσιακά στοιχεία που δημιουργούνται από τα αδιανέμητα κέρδη των επιχειρήσεων και του καταβεβλημένου κεφαλαίου των ιδιοκτητών. Τα μεγέθη των παραπάνω συστατικών του αριθμοδείκτη ROE, βρίσκονται άμεσα από τα στοιχεία του ισολογισμού κάθε τράπεζας. Όπως μπορεί κανείς να διακρίνει, όταν μια επιχείρηση παρουσιάζει υψηλή απόδοση των ιδίων κεφαλαίων, το πιθανότερο είναι να είναι σε θέση να παράγει χρήμα στο

εσωτερικό της. Υψηλότερη απόδοση ιδίων κεφαλαίων, σημαίνει μεγαλύτερη κερδοφορία για την τράπεζα άρα είναι θεμιτές υψηλές τιμές του δείκτη.

Και τα δυο μετρά αποδοτικότητας αποτελούν σημαντικό εργαλείο για την αξιολόγηση μιας επιχείρησης. Η απόδοση των στοιχείων του ενεργητικού – ROA μετρά τα κέρδη της επιχείρησης σε σχέση με το σύνολο των πόρων που είχε στη διάθεση της (κεφάλαιο μετόχων καθώς και βραχυπροθέσμων και μακροπροθέσμων δανειακών κεφαλαίων). Έτσι, είναι η πιο αυστηρή και υπερβολική απέναντι στους μετόχους. Εάν μια εταιρεία δεν έχει χρέος, η απόδοση των στοιχείων του ενεργητικού – ROA και απόδοση των ιδίων κεφαλαίων – ROE θα συμπίπτουν.

4.2.5. Liquidity

Οι αριθμοδείκτες ρευστότητας χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό τόσο της βραχυχρόνιας οικονομικής θέσης της επιχείρησης όσο και της ικανότητας της να ανταποκριθεί στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της. Ο αριθμοδείκτης που την αντανακλά, αποτελεί έναν ιδιαίτερα σημαντικό δείκτη αφού προσδιορίζει την φερεγγυότητα της τράπεζας απέναντι στους επενδυτές της αλλά και τις άλλες τράπεζες πλέον της Κεντρικής. Οποιαδήποτε αδυναμία ικανοποίησης των βραχυπροθέσμων υποχρεώσεων έγκαιρα, πιθανόν να έχει δυσμενείς επιπτώσεις (πχ άρνηση χρηματοδότησεως από άλλες τράπεζες, αμφιβολίες στους επενδυτές).

Οι χαρακτηριστικοί Δείκτες Ρευστότητας των οποίων έγινε χρήση για την παρούσα μελέτη δίδονται :

1. από τη διαίρεση του αριθμού των δανείων από το σύνολο των καταθέσεων

L1 = Σύνολο Χορηγήσεων
Σύνολο Καταθέσεων

Ο παραπάνω αριθμοδείκτης αποτελεί ένα δείκτη ρευστότητας και προβάλλει την σχέση μεταξύ των άμεσα ρευστοποιήσιμων στοιχείων του κυκλοφορόντος ενεργητικού προς τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις. Μεγαλύτερη ρευστότητα έχουμε όταν ο δείκτης μικραίνει και μάλιστα ακόμα καλύτερη όσο βρίσκεται χαμηλότερα της μονάδας καθώς αυτό υποδεικνύει την ασφάλεια με την οποία διαθέτει χορηγήσεις στην αγορά (αφού επαρκούν οι καταθέσεις - υποχρεώσεις προς κάλυψη των άμεσων αναγκών)

Στην εύρεση του αριθμητή υπολογίστηκε το σύνολο δανείων - συμπεριλαμβανομένων και των επισφαλών απαιτήσεων - όπως δίνονται στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών.

2. από την διαίρεση του κυκλοφορόντος ενεργητικού προς το σύνολο του ενεργητικού.

L2 = Κυκλοφορούν Ενεργητικό
Σύνολο Ενεργητικού

Θεωρείται ένας αριθμοδείκτης έμμεσης ρευστότητας που μας πληροφορεί αν η τράπεζα έχει την δυνατότητα να καλύψει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της χρησιμοποιώντας τα άμεσα ρευστοποιήσιμα στοιχεία της συμπεριλαμβανομένων και των αποθεμάτων (κυκλοφορούν ενεργητικό).

Ο αριθμητής είναι μια σύνθεση στοιχείων του ενεργητικού της τράπεζας που συγκεκριμένα από τις απαιτήσεις κατά των τραπεζών, τα ταμειακά διαθέσιμα και το χαρτοφυλάκιο (συναλλαγών, επενδυτικό, παραγώγων)

Όσο μεγαλύτερη η τιμή του δείκτη τόσο μεγαλύτερη η ρευστότητα του οργανισμού.

4.2.6. Sensitivity to Market Risk

Για το δείκτη της ευαισθησίας απέναντι στον κίνδυνο θα πρέπει κανείς να υπολογίσει την προσδοκώμενη διακύμανση των τιμών της αγοράς κάτι που καθίσταται πολύπλοκο. Η εκτίμηση της ευαισθησίας λοιπόν βασίζεται στον υπολογισμό του παρακάτω κλάσματος :

$$S = \frac{\text{Σύνολο Αξιογράφων}}{\text{Σύνολο Ενεργητικού}}$$

μέσω της οποίας διαπιστώνεται η απόδοση που παράγεται από το σύνολο του χαρτοφυλακίου αξιογράφων διάθεσης της τράπεζας.

5 . ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΜΟΝΤΕΛΟΥ

Η παρούσα μελέτη επικεντρώθηκε στις τρεις μεγαλύτερες κυπριακές τράπεζες και χρησιμοποιήθηκαν βασικά μεγέθη αυτών για τα έτη 2005 – 2009.

• Κύπρου

Year	Capital	Assets	Management	Earnings		Liquidity		Sensitivity
				ROA	ROE	L1	L2	
2005	14,10%	1,87%	56,70%	0,56%	11,90%	68,98%	83,77%	0,70%
2006	12,00%	-2,91%	46,70%	1,26%	21,10%	72,95%	83,09%	1,62%
2007	12,70%	-1,20%	43,80%	1,53%	27,60%	75,14%	79,25%	1,63%
2008	11,20%	-1,72%	45,80%	1,39%	25,00%	87,43%	77,32%	12,68%
2009	11,70%	-3,04%	52,40%	0,79%	14,00%	89,69%	72,53%	15,09%

• Λαϊκή

Year	Capital	Assets	Management	Earnings		Liquidity		Sensitivity
				ROA	ROE	L1	L2	
2005	11,99%	12,19%	58,77%	0,62%	13,12%	69,77%	0,66%	2,43%
2006	16,00%	-1,69%	51,90%	0,67%	4,95%	74,16%	4,64%	3,34%
2007	11,50%	-1,36%	46,00%	1,96%	17,03%	85,11%	4,45%	2,37%
2008	10,40%	-1,19%	72,64%	1,05%	11,30%	94,36%	4,79%	0,93%
2009	11,05%	-1,81%	89,22%	0,45%	4,53%	105,00%	4,70%	0,57%

• Ελληνική

Year	Capital	Assets	Management	Earnings		Liquidity		Sensitivity
				ROA	ROE	L1	L2	
2005	13,00%	-1,88%	72,40%	0,40%	7,00%	56,26%	18,15%	9,37%
2006	14,00%	3,16%	60,10%	0,96%	16,36%	54,24%	30,60%	8,51%
2007	11,20%	3,07%	48,90%	1,61%	30,00%	62,06%	27,63%	7,38%
2008	10,80%	4,39%	65,30%	0,62%	7,04%	81,60%	15,49%	15,06%
2009	14,00%	-0,74%	63,00%	0,15%	5,70%	76,50%	18,78%	22,09%

Η αξιολόγηση των τραπεζών με βάση τους δείκτες CAMELS έχει γίνει για κάθε επιμέρους κατηγορία αλλά και συνολικά ώστε να δούμε ποια είναι τα δυνατά και ποια τα αδύνατα στοιχεία της κάθε τράπεζας. Τα αποτελέσματα για το κάθε ένα από τους 6 αριθμοδείκτες προκύπτουν από τα οικονομικά στοιχεία των τραπεζών. Στις περιπτώσεις των αριθμοδεικτών Earnings και Liquidity που αποτελούνται από 2 δείκτες έχουμε δημιουργήσει έναν μέσο δείκτη. Η κατάταξη μας έχει γίνει σε μια κλίμακα 1 έως 3 όπου 1 η χειρότερη τράπεζα και 3 η καλύτερη. Παρακάτω παρουσιάζονται όλοι αριθμοδείκτες CAMELS έτσι όπως υπολογιστήκαν για τις πιο κάτω Τράπεζες για τα έτη 2005 έως 2009.

2005

Τράπεζες	CAR	3	Asset	2	Management	1,5	ROA	ROE	3	Liquidity L1	Liquidity L2	1,5	Sensitivity	1	Total				
1 Κύπρου	14,10%	3	1,87%	1	56,70%	3	0,56%	2	11,90%	2	2	68,98%	2	81,71%	3	3	0,70%	3	29
2 Λαϊκή	11,99%	1	12,00%	2	58,77%	2	0,62%	3	13,12%	3	3	69,77%	3	6,66%	1	2	2,43%	2	24
3 Ελληνική	13,00%	2	-1,88%	3	72,40%	1	0,40%	1	7,00%	1	1	56,26%	1	28,15%	2	2	9,37%	1	20,5

Η συνολική μας κατάταξη έτους 2005 βρίσκεται ως εξής :

Τράπεζα Κύπρου: $(3 * 3) + (2 * 1) + (1,5 * 3) + (3 * 2) + (1,5 * 3,0) + (1 * 3) = 29$

Τράπεζα Λαϊκή : $(3 * 1) + (2 * 2) + (1,5 * 2) + (3 * 3) + (1,5 * 2,0) + (1 * 2) = 24$

Τράπεζα Ελληνική: $(3 * 2) + (2 * 3) + (1,5 * 1) + (3 * 1) + (1,5 * 2,0) + (1 * 1) = 20,5$

2006

	Τράπεζες	CAR	3	Asset	2	Management	1,5	ROA	ROE	3	Liquidity L1	Liquidity L2	1,5	Sensitivity	1	Total			
1	Κύπρου	12,00%	1	-2,91%	2	46,70%	3	1,28%	3	21,10%	3	72,95%	2	83,09%	3	2,5	1,62%	3	27,3
2	Λαϊκή	16,00%	3	-1,69%	3	51,90%	2	0,67%	1	4,95%	1	74,16%	3	4,64%	1	2	3,34%	2	26
3	Ελληνική	14,00%	2	3,16%	1	60,10%	1	0,96%	2	16,36%	2	54,24%	1	30,60%	2	1,5	8,51%	1	18,8

Η συνολική μας κατάταξη έτους 2006 βρίσκεται ως εξής :

Τράπεζα Κύπρου: $(3 * 1) + (2 * 2) + (1,5 * 3) + (3 * 3) + (1,5 * 2,5) + (1 * 3) = 27,3$

Τράπεζα Λαϊκή : $(3 * 3) + (2 * 3) + (1,5 * 2) + (3 * 1) + (1,5 * 2,0) + (1 * 2) = 26$

Τράπεζα Ελληνική: $(3 * 2) + (2 * 1) + (1,5 * 1) + (3 * 2) + (1,5 * 1,5) + (1 * 1) = 18,8$

2007

Τράπεζες	CAR	3	Asset	2	Management	1,5	ROA	ROE	3	Liquidity L1	Liquidity L2	1,5	Sensitivity	1	Total				
1 Κύπρου	12,70%	3	-1,20%	3	43,80%	3	1,53%	1	27,60%	3	2	75,14%	2	79,25%	3	2,5	1,63%	3	32,2
2 Λαϊκή	11,50%	2	-1,36%	2	46,00%	2	1,96%	3	17,03%	1	2	85,11%	3	4,45%	1	2	2,37%	2	24
3 Ελληνική	11,20%	1	3,07%	1	48,90%	1	1,61%	2	30,00%	2	2	62,06%	1	27,63%	2	1,5	7,38%	1	16

Η συνολική μας κατάταξη έτους 2007 βρίσκεται ως εξής :

Τράπεζα Κύπρου: $(3 * 3) + (2 * 3) + (1,5 * 3) + (3 * 2) + (1,5 * 2,5) + (1 * 3) = 32,2$

Τράπεζα Λαϊκή : $(3 * 2) + (2 * 2) + (1,5 * 2) + (3 * 2) + (1,5 * 2,0) + (1 * 2) = 24$

Τράπεζα Ελληνική: $(3 * 1) + (2 * 1) + (1,5 * 1) + (3 * 2) + (1,5 * 1,5) + (1 * 1) = 16$

2008

Τράπεζες	CAR	3	Asset	2	Management	1,5	ROA	ROE	3	Liquidity L1	Liquidity L2	1,5	Sensitivity	1	Total		
1 Κύπρου	11,20%	3	-1,72%	2	45,80%	3	1,39%	3	3	87,43%	2	77,32%	3	2,5	12,68%	2	32,2
2 Λαϊκή	10,40%	1	-1,19%	3	72,64%	1	1,05%	2	2	94,36%	3	4,79%	1	2	0,93%	3	22,5
3 Ελληνική	10,80%	2	4,39%	1	65,30%	2	0,62%	1	1	81,60%	1	15,49%	2	1,5	15,06%	1	17,2

Η συνολική μας κατάταξη έτους 2008 βρίσκεται ως εξής :

Τράπεζα Κύπρου: $(3 * 3) + (2 * 2) + (1,5 * 3) + (3 * 3) + (1,5 * 2,5) + (1 * 2) = 32,2$

Τράπεζα Λαϊκή : $(3 * 1) + (2 * 3) + (1,5 * 1) + (3 * 2) + (1,5 * 2,0) + (1 * 3) = 22,2$

Τράπεζα Ελληνική: $(3 * 2) + (2 * 1) + (1,5 * 2) + (3 * 1) + (1,5 * 1,5) + (1 * 1) = 17,2$

2009

Τράπεζες	CAR	3	Asset	2	Management	1,5	ROA	ROE	3	Liquidity L1	Liquidity L2	1,5	Sensitivity	1	Total				
1 Κύπρου	11,70%	2	-3,04%	1	52,40%	3	0,79%	3	14,00%	3	89,69%	2	72,53%	3	2,5	15,09%	2	27,2	
2 Λαϊκή	11,05%	1	-1,81%	2	89,22%	1	0,45%	2	4,53%	1	1,5	100,00%	3	4,70%	1	2	0,57%	3	19
3 Ελληνική	14,00%	3	-0,74%	3	63,00%	2	0,15%	1	5,70%	2	1,5	67,94%	1	18,78%	2	1,5	22,09%	1	25,7

Η συνολική μας κατάταξη έτους 2009 βρίσκεται ως εξής :

Τράπεζα Κύπρου: $(3 * 2) + (2 * 1) + (1,5 * 3) + (3 * 3) + (1,5 * 2,5) + (1 * 2) = 27,2$

Τράπεζα Λαϊκή : $(3 * 1) + (2 * 2) + (1,5 * 1) + (3 * 1,5) + (1,5 * 2,0) + (1 * 3) = 19$

Τράπεζα Ελληνική: $(3 * 3) + (2 * 3) + (1,5 * 2) + (3 * 1,5) + (1,5 * 1,5) + (1 * 1) = 25,7$

Από την πιο πάνω ανάλυση των ετών 2005 -2009 καταλήξαμε σε μια συνολική βαθμολογία για κάθε έτος όπου κατατάσσουμε για τα έτη 2005-2008 ως πρώτη την τράπεζα Κύπρου, ακολουθεί δεύτερη η Λαϊκή και τρίτη η Ελληνική. Το 2009 αλλάζει το σκηνικό με πρώτη τη τράπεζα Κύπρου, ακολουθεί δεύτερη η Ελληνική και τρίτη η Λαϊκή. Ακολουθεί ανάλυση των πιο πάνω αποτελεσμάτων ανά έτος και για κάθε τράπεζα.

Κύπρου

Το 2005 ήταν μια χρονιά σημαντικών αλλαγών αλλά και αξιόλογων επιδόσεων. Κύριος στόχος ήταν η επαναφορά της Τράπεζας Κύπρου σε σταθερά ανοδική κερδοφόρα πορεία. Συγκεκριμένα τα κέρδη μετά φορολογίας για το 2005 ανήλθαν σε ΛΚ72 εκατ. σημειώνοντας αύξηση 88%. Ο δείκτης εξόδων προς έσοδα μειώθηκε σε 56,7% σε σχέση με 62,3% το 2004. Ως αποτέλεσμα η απόδοση των ιδίων κεφαλαίων ανήλθε σε 11,9 % έναντι 6,9% το 2004. Κατά τη διάρκεια του 2005 έγιναν πολλές αλλαγές στο τρόπο λειτουργίας του οργανισμού. Αυτές είχαν στόχο τη βελτίωση της αποδοτικότητας κυρίως στη Κύπρο όπου οι δείκτες ήταν σχετικά χαμηλοί.

Το 2006 ήταν μια χρονιά εντεινόμενου τραπεζικού ανταγωνισμού στην Ελλάδα και την Κύπρο με επιθετικές τιμολογιακές πολιτικές και την ενεργοποίηση νέων παικτών στο τραπεζικό σύστημα. Για μια ακόμη χρονιά συνεχίζεται ανοδικά η κερδοφορία της τράπεζας όπου η απόδοση ιδίων κεφαλαίων ξεπέρασε το 20%. Η τράπεζα Κύπρου έχει από τους χαμηλότερους δείκτες κόστους προς έσοδα μόλις το 46,7% και πολύ ψηλό δείκτη ρευστότητας που αποτελούν συγκριτικό πλεονέκτημα. Τα κέρδη μετά φόρων για το 2006 ανήλθαν σε ΛΚ141 εκατ. σε σχέση με ΛΚ42 εκατ. το 2005 σημειώνοντας αρκετά μεγάλη αύξηση.

Το 2007 αποτέλεσε ένα απόλυτα επιτυχές έτος για την τράπεζα Κύπρου, παρουσίασε εντυπωσιακή αύξηση της κερδοφορίας σε σχέση με το 2006 και κέρδη μετά φόρων €485 εκατ. Το 2007 καταγράφηκε θεαματική απόδοση των ιδίων κεφαλαίων που αυξήθηκε σημαντικά σε 27,6% σε σχέση με το 21,7% το 2006, ενώ μεγάλη επιτυχία θεωρείται και η μείωση του δείκτη κόστους προς έσοδα 43,8% σε σχέση με 46,7% που ήταν το 2006

Το 2008 η διεθνής οικονομία βρίσκεται στη δίνη μιας εκτεταμένης χρηματοοικονομικής κρίσης που ξεκίνησε από την αμερικανική αγορά ενυπόθηκης στεγαστικής πιστής υψηλού κινδύνου και εξαπλώθηκε στη Ευρώπη επιφέροντας δραματικές αλλαγές στο χάρτη των χρηματοοικονομικών ομίλων του πλανήτη. Παρά τις δυσχερείς οικονομικές συνθήκες που επικρατούσαν η τράπεζα Κύπρου παρέμεινε εύρωστη. Τα καθαρά κέρδη αυξηθήκαν από €485 εκατ. το 2007 σε €502 εκατ. το 2008. Η απόδοση των ίδιων κεφαλαίων παρέμεινε σε ψηλά επίπεδα στ 25%, ενώ ο δείκτης ρευστότητας με βάση των δείκτη δανείων προς καταθέσεις διατηρήθηκε στο πολύ ικανοποιητικό ποσοστό του 87,5%. Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας με βάση της αρχές της Βασιλείας II ανέρχεται στο 11,2% ο υψηλότερος του έτους μεταξύ ελληνικών και κυπριακών τραπεζών.

Το 2009 παρά τη συνεχιζόμενη κρίση και το ιδιαίτερο αρνητικό περιβάλλον στο παγκόσμιο χρηματοοικονομικό σύστημα η Τράπεζα Κύπρου συνέχισε κερδοφόρα πορεία βασισμένη σε ένα συντηρητικό επιχειρηματικό μοντέλο με έμφαση τη διατήρηση της ισχυρής ρευστότητας, την ενδυνάμωση της κεφαλαιακής επάρκειας και την αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων. Τα κέρδη μετά φόρων για το 2009 ανήλθαν σε €313 εκατ. , παράλληλα η απόδοση ίδιων κεφαλαίων διατηρήθηκε σε 14%. Πέτυχε σημαντική βελτίωση στη κεφαλαιακή θέση με το σχετικό δείκτη να βρίσκεται στο 11,7% στο τέλος του 2009 ενώ διατήρησε ισχυρή ρευστότητα με δείκτη δανείων προς καταθέσεις στο πολύ ικανοποιητικό ποσοστό του 90%.

Λαϊκή

Το 2005 τα οικονομικά αποτελέσματα της Λαϊκής τράπεζας ήταν πάρα πολύ ικανοποιητικά παρά το γεγονός ότι οι δραστηριότητες της στη Κύπρο κινήθηκαν σε ένα έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον. Τα κέρδη μετά φόρων ανήλθαν σε ΛΚ42,8 εκατ. Η απόδοση ιδίων κεφαλαίων από 7,2% το 2004 αυξήθηκε στο 13,12%. Ο δείκτης εξόδων προς έσοδα βελτιώθηκε από 62,59% το 2004 σε 58,77% το 2005.

Το 2006 ήταν ένα έτος ορόσημο για τη μετεξέλιξη του Ομίλου της Λαϊκής σε ένα μεγάλο χρηματοοικονομικό οργανισμό διεθνούς εμβελείας με την τριπλή συγχώνευση των ομίλων της Marfin, Λαϊκής και Εγνατίας που έγινε με έδρα την Κύπρο. Τα κέρδη της Λαϊκής τράπεζας μετά φόρων αυξήθηκαν 101,3% και ανήλθαν στα ΛΚ86,1 εκατ. σε σχέση με ΛΚ42,8 εκατ. το 2005. ο περιορισμός της αύξησης των λειτουργικών εξόδων σε συνδυασμό με την ιδιαίτερα ικανοποιητική αύξηση των εσόδων είχαν σαν αποτέλεσμα τη βελτίωση του δείκτη εξόδων προς έσοδα από 58,8% το 2005 σε 51,3% το 2006.

Το 2007 τα καθαρά κέρδη μετά φόρων ανήλθαν σε €329,7 εκατ. Η απόδοση ιδίων κεφαλαίων αυξήθηκε στο 17% καθώς ο δείκτης εξόδων προς έσοδα από 51,9% το 2006 σε 46% το 2007.

Το 2008 ανέδειξε μια από τις μεγαλύτερες κρίσεις των τελευταίων ογδόντα ετών σε παγκόσμια βάση. Σε αυτό το δυσμενές οικονομικό και επιχειρηματικό περιβάλλον κατά τη διάρκεια του 2008 η Marfin Λαϊκή τράπεζα έχει επιτύχει κερδοφορία που άγγιζε τα €394,6 εκατ. Η ρευστότητα διατηρήθηκε σε πολύ ικανοποιητικά επίπεδα με το δείκτη χορηγήσεων προς καταθέσεις να βρίσκεται στο πολύ ικανοποιητικό ποσοστό του 94% και ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας με βάση τις αρχές της Βασιλείας II ανήλθε στο 10,4%

Το 2009 συνεχίστηκε η ανοδική πορεία της Μαρφίν Λαϊκής Τράπεζας παρά την ύφεση που έπληξε την παγκόσμια οικονομία. Η βελτίωση του ενεργητικού κατά την διάρκεια του έτους αποτυπώνεται σε ένα συνδυασμό υψηλών δεικτών ρευστότητας και ισχυρών εποπτικών κεφαλαίων. Τα θετικά αποτελέσματα που παρουσίασε αντανακλούν τη επιτυχή υλοποίηση της στρατηγικής της Τράπεζας η οποία βασίζεται στη συνετή διαχείριση του ενεργητικού, στη αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων , στη διατήρηση ισχυρής ρευστότητας, στην προστασία κεφαλαιακής βάσης καθώς και την ενίσχυση των βασικών πηγών κερδοφορίας. Τα καθαρά κέρδη μετά φόρων άγγιξαν τα €174 εκατ. Ο δείκτης χορηγήσεων προς καταθέσεις διατηρήθηκε κοντά στα επίπεδα του 100% και ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας σε 11,5%.

Ελληνική

Το 2005 τα καθαρά κέρδη μετά φορολογίας ανήλθαν σε ΛΚ32,4 εκατ. σε σύγκριση με ΛΚ29,4 εκατ. και παρουσιάζεται αυξημένο κατά 10% από το 2004. Το σύνολο των εξόδων παρουσιάζεται ασυνήθιστα ψηλό και αποδίδεται κυρίως στην αύξηση της πρόβλεψης για ωφελήματα αφυπηρέτησης προσωπικού καθώς επίσης και σε μη επαναλαμβανόμενα κονδύλια που επηρέασαν αρνητικά τα αποτελέσματα του 2005. Κατά το τέλος του 2005 ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας ήταν γύρω στο 13% και εξακολουθεί να κυμαίνεται σε ψηλά επίπεδα πέραν του ελάχιστου ποσοστού 10% που επιβάλλεται από την Κεντρική τράπεζα και του 8% που επιβάλλεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική τράπεζα.

Το 2006 τα καθαρά κέρδη μετά φόρων ξεπέρασαν τα ΛΚ34 εκατ. σημειώνοντας θεαματική αύξηση σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο. Η αύξηση στο σύνολο των εξόδων περιορίστηκε σε 4% και αντανάκλα στη συστηματική προσπάθεια που καταβάλλεται από την τράπεζα για συγκράτηση των δαπανών με στόχο τη βελτίωση του δείκτη εξόδων προς έσοδα. Ως εκ τούτου ο δείκτης εξόδων προς έσοδα βρίσκεται στο 60,1% σε σύγκριση με το 72,4% το 2005. Κατά το τέλος του 2006 ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας βρισκόταν γύρω στο 14%.

Το 2007 ήταν εξαιρετική χρονιά για την Ελληνική τράπεζα. Τα κέρδη υπερδιπλασιάστηκαν σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2006 έφτασαν στα ΛΚ77 εκατ. (€133εκατ.). Ιδιαίτερα ικανοποιητική ήταν επίσης και η αύξηση στα βασικά μεγέθη (καταθέσεις και χορηγήσεις), ενώ ο σημαντικός δείκτης εξόδων προς έσοδα σημείωσε αξιοσημείωτη βελτίωση, ως αποτέλεσμα ο δείκτης εξόδων προς έσοδα για το έτος 2007 παρουσίασε βελτίωση και διαμορφώθηκε στο 48,9% σε σύγκριση με 58,9% για το 2006. Ο δείκτης απόδοσης ίδιων κεφαλαίων για το έτος 2007 έφθασε στο 30% .

Κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2008 παρατηρήθηκε σοβαρή επιδείνωση του οικονομικού περιβάλλοντος διεθνώς. Το γεγονός αυτό επέδρασε δυσμενώς στα αποτελέσματα της Ελληνικής τράπεζας με αποτέλεσμα τα κέρδη να ανέλθουν σε €44,6 εκατ. σε σύγκριση με €133 εκατ. για το έτος 2007. Ο δείκτης εξόδων βρισκόταν στο 65,3% και ήταν ο ψηλότερος από τα επίπεδα του 48,9% για το 2007. Η Ελληνική τράπεζα διατηρεί άνετη ρευστότητα επωφελούμενη της υψηλής σταθερής καταθετικής της βάσης. Συγκεκριμένα ο δείκτης χορηγήσεων έναντι των καταθέσεων παρέμεινε στο πολύ ικανοποιητικό επίπεδο του 81,6%. Ο δείκτης απόδοσης ίδιων κεφαλαίων διαμορφώθηκε στο 7,04%. Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας ανήλθε σε 10,8%. Για σκοπούς περαιτέρω ενίσχυσης της κεφαλαιακής της βάσης, η τράπεζα έχει προχωρήσει με έκδοση Χρεογράφων 2019 ύψους €90 εκατ.

Το 2009 η Ελληνική τράπεζα παρουσίασε κέρδη που ανήλθαν στα €36,1 εκατ. σε σύγκριση με κέρδη €44,6 για το έτος 2008. Η ορθή αξιολόγηση των οικονομικών δεδομένων, η έγκαιρη προληπτική πολιτική και η ορθολογιστική διαχείριση των αρνητικών επιπτώσεων της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής κρίσης βοήθησαν την Ελληνική Τράπεζα να βελτιώσει το δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας, συγκεκριμένα ανέλθε στο 14% σε σχέση με το 10,8% του έτους 2008. Επίσης διατήρησε άνετη και υγιή ρευστότητα, συγκεκριμένα το Δεκέμβριο του 2009 ο δείκτης χορηγήσεων έναντι των καταθέσεων παρέμεινε στο πολύ ικανοποιητικό επίπεδο του 76,5%. Ο δείκτης εξόδων προς έσοδα παρουσίασε βελτίωση αφού μειώθηκε στο 63% σε σχέση με τα επίπεδα του 65,3% για το έτος 2008. Ο δείκτης απόδοσης ίδιων κεφαλαίων με βάση τα αποτελέσματα του έτους 2009 διαμορφώθηκε στο 5,7%.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα μελέτη εκπονήθηκε με κύριο στόχο την διαχρονική χρηματοοικονομική ανάλυση των κυπριακών τραπεζών με εξειδικευμένους τραπεζικούς δείκτες. Εξετάσαμε την επικινδυνότητα των τριών μεγαλύτερων τραπεζών για την περίοδο 2005 – 2009 μέσω της εμπειρικής προσέγγισης των χρηματοοικονομικών δεικτών CAMELS.

Η σημαντικότητα αυτής της μελέτης κρίνεται αναγκαία καθώς το τραπεζικό σύστημα όπως και σε κάθε άλλη χώρα αποτελεί το κύριο πυλώνα της εθνικής οικονομίας. Λόγω της κρίσης που εμφανίστηκε το 2008 σε διεθνές επίπεδο και είχε πρωταγωνιστές τις τράπεζες η αναγκαιότητα μιας τέτοιας μελέτης αποκτά πρόσθετο ενδιαφέρον ώστε στο μέλλον να αποφευχθούν παρόμοια φαινόμενα. Με την δημιουργία ενός χρηματοοικονομικού μοντέλου αποτελούμενο από συνδυασμό αριθμοδεικτών . θα μπορεί κάθε ενδιαφερόμενος να προβλέπει τη πιθανή εμφάνιση προβλημάτων στο μέλλον και να λαμβάνει μέτρα εγκαίρως.

Η προσέγγιση του βαθμού επικινδυνότητας κάθε τράπεζας πραγματοποιήθηκε μέσω του υπολογισμού έξι βασικών συνιστωσών του μοντέλου CAMELS:

- Capital
- Asset
- Management
- Earnings
- Liquidity
- Sensitivity

Η εμπειρική ανάλυση μέσω του μοντέλου CAMELS βασίζεται αποκλειστικά στην ανάλυση των αποτελεσμάτων χρήσης, στη ετήσια έκθεση της Τράπεζας αλλά και σε αναφορές της μονάδας εσωτερικού ελέγχου και ορκωτών λογιστών για κάθε έτος υπό εξέταση. Κάθε συνιστώσα είναι δυνατό να προσεγγιστεί με παραπάνω από ένα τρόπο. Στη μελέτη αυτή υπολογιστήκαν οκτώ στο σύνολο αριθμοδείκτες

καθώς τόσο για την κερδοφορία (E) όσο και την ρευστότητα (L) υπολογιστήκαν δυο (ROA, ROE και L1,L2). Εξαιτίας της ύπαρξης δυο αριθμοδεικτών για την κερδοφορία και την ρευστότητα η μελέτη πραγματοποιήθηκε για τέσσερα διαφορετικά μοντέλα που συνδύαζαν ανά δυο του αριθμοδείκτες E και L.

Συνοψίζοντας, μπορούμε να πούμε ότι τα τελευταία χρόνια ο Τραπεζικός κλάδος της Κύπρου πέρασε με επιτυχία μια περίοδο σημαντικών μεταβολών και προσαρμογών επιδεικνύοντας μια αυξημένη Εξωστρέφεια μέσα στο περιβάλλον της παγκοσμιοποίησης των αγορών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Συριόπουλος, Σ., Διαχείριση Τραπεζικού Κινδύνου, ΤΟΜΟΣ Α
- Βασιλείου, Δ., Διαχείριση Χαρτοφυλακίου, ΤΟΜΟΣ Β
- Αναγνωστάκης, Γ., Κοκκομελής, Κ., Ειδικές Μορφές Πίστης, ΤΟΜΟΣ Γ
- Ηρειώτης, Ν., Βασιλείου, Δ., Χρηματοοικονομική Διοίκηση, ΘΕΩΡΙΑ & ΠΡΑΚΤΙΚΗ
- Νιάρχου, Νικήτα Α., Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων
- Παπαδέας Παναγιώτης ΒΑΣ., Τραπεζική Λογιστική –
- Παπούλιας, Γ., Παράγωγα
- Τραπεζική Διοίκηση – Τομος Γ «Στρατηγικές Τραπεζικής Αναπτυξης» / Π.Πετράκης
- Γκίνογλου, Δ., Ταχυνάκη, Π., Μωυσή Σ., Γενική Χρηματοοικονομική Λογιστική
- Παπαδέας, Π., Τραπεζική Λογιστική
- Γιωργόπουλο, Δ., Ανδρέας Μ., Ρεβάνογλου – Ιωάννη Δ., Γενική Λογιστική
- Afonso, 2003 A. Afonso, Understanding the determinants of sovereign debt ratings: Evidence for the two-leading agencies, *Journal of Economics and Finance* 27 (1) (2003) Spring.
- Altman and Rijken, 2004 E.I. Altman and H.A. Rijken, How rating agencies achieve rating stability, *Journal of Banking and Finance* 28 (2004), pp. 2679–2714.
- Banker et al., 1984 R.D. Banker, A. Charnes and W.W. Cooper, Some models for estimating technical and scale inefficiencies in data envelopment analysis, *Management Science* 30 (1984), pp. 1078–1092.

Bauer et al., 1998 P.W. Bauer, A.N. Berger, G.D. Ferrier and D.B. Humphrey, Consistency conditions for regulatory analysis of financial institutions: A comparison of frontier efficiency methods, *Journal of Economics and Business* 50 (1998), pp. 85–114.

BCBS, 2000 Basel Committee on Banking Supervision (BCBS), 2000. Range of Practice in Banks' Internal Ratings Systems, Discussion Paper, Bank for International Settlements, Basel, January.

BCBS, 2004 Basel Committee on Banking Supervision (BCBS), 2004. International Convergence of Capital Measurements and Capital Standards. A Revised Framework, Bank for International Settlements, Basel, June.

BCBS, 2005a Basel Committee on Banking Supervision (BCBS), 2005a. Studies on the Validation of Internal Rating Systems, Working Paper no. 14, Bank for International Settlements, Basel, February.

BCBS, 2005b Basel Committee on Banking Supervision (BCBS), 2005b. Validation of low-default portfolios in the Basel II Framework, Newsletter no. 6, Bank for International Settlements, Basel, September.

Bernauer & Koubi, 2002 Bernauer, T. & Koubi, V. (2002). Regulating bank capital: Does market discipline facilitate or replace capital adequacy rules? Center for International Studies. Working Paper, 3, Switzerland

Brunner et al., 2000 Brunner, A., Krahen, J.P., Weber, M., 2000. Information production in credit relationships in commercial banking, Working Paper No. 2000/10, Center for Financial Studies, Johann Wolfgang Goethe University.

Burton et al., 2003 B. Burton, M. Adams and P. Hardwick, The determinants of credit ratings in the United Kingdom Insurance Industry, *Journal of Business Finance and Accounting* 30 (April/May) (2003), pp. 539–572.

Caprio & Peria, 2000 Caprio, G. & Peria, M. S. (2000). Avoiding disaster: Policies to reduce the risk of banking crises. Egyptian Centre for Economic Studies. Working Paper, 47.

Chorafas, 2004 D.N. Chorafas, *Operational Risk Control with Basel II, Basic Principles and Capital Requirements*, Elsevier, Amsterdam (2004).

Crouhy et al., 2001 M. Crouhy, D. Galai and R. Mark, Prototype risk rating system, *Journal of Banking and Finance* 25 (2001), pp. 47–95

Harkness, 2000 Harkness, J. (2000). *Ivprobit-Ivtobit: Stata modules to estimate instrumental variables Probit and Tobit*. Boston College Department of Economics. Statistical software components no. 415801.

IMSDG, 2005 European Commission Internal Market and Services DG (IMSDG), 2005. *Solvency II Roadmap—towards a Framework Directive*, MARKT/2502/05, European Commission Internal Market and Services DG, Brussels, March.

KPMG, 2003 KPMG, 2003. *Study into the methodologies to assess the overall financial position of an insurance undertaking from the perspective of prudential supervision*, Contract no. ETD/2000/BS-3001/C/45, Draft Final Report, Brussels, January.

Kumbhakar & Sarkar, 2003 S.C. Kumbhakar and S. Sarkar, Deregulation, ownership and productivity growth in the banking industry: Evidence from India, *Journal of Money, Credit, and Banking* 35 (2003), pp. 403–414.

Martinez Peria & Schmukler, 2001 M.S. Martinez Peria and S. Schmukler, Do depositors punish banks for bad behavior: Market discipline, deposit insurance and banking crises, *Journal of Finance* 56 (2001), pp. 1029–1051.

Maudos & Pastor, 2001 J. Maudos and J.M. Pastor, Cost and profit efficiency in banking: An international comparison of Europe, Japan and USA, *Applied Economics Letters* 8 (2001), pp. 383–387.

P. Alam, D. Booth, K. Lee and T. Thordarson, The use of fuzzy clustering algorithm and self-organizing neural network for identifying potentially failing banks: An experiment study, *Expert Systems with Applications* 18 (2000), pp. 185–199.

J.D. Andres, M. Landajo and P. Lorca, Forecasting business profitability by using classification techniques: A comparative analysis based on a Spanish case, European

S. Greco, B. Matarazzo and R. Slowinski, A new rough set approach to evaluation of bankruptcy risk. In: C. Zopounidis, Editor, Operational Tools in the Management of Financial Risks, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht (1998), pp. 121–136.

S. Greco, B. Matarazzo and R. Slowinski, Decision rule approach. In: J. Figueira, S. Greco and M. Ehrgott, Editors, Multiple Criteria Decision Analysis: State of the Art Surveys, Springer-Verlag, New York (2005), pp. 507–562 (Chapter 13).

Tabakis, E., Vinci, A., 2002. Analyzing and combining multiple credit assessments of financial institutions, Working Paper No. 123, European Central Bank, Frankfurt.